

Brassói Lapok

XL. évfolyam
278 szám.

Főszerkesztő:
Szele Béla dr.

Hétfő

1934. évi december 3

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Belföldre: A kézbesítő kézbesítési díjával és a pénzbeszedő inkasszó-díjával egyetemben 74 lej. Brassóban 70 lej. Ha az előfizető közvetlenül a kiadóhivatalnak fizet, az előfizetési díj 68 lej. — Postai kézbesítéssel és közvetlenül a kiadóhivatalnak fizetve, az előfizetési díj havonta 60 lej. — A külföldre: negyedévre 300 lej, félévre 600 lej, egész évre 1200 lej. — Magyarországon negyedévre 12 pengő, félévre 24 pengő, egész évre 48 pengő. — HIRDETESEK díja hirdetési oldalon 5 lej, páros (bal) szövegdoldalon 6 lej, páratlan (jobb) szövegdoldalon 8 lej négyzetcentiméterenként. Hirdetési díjak előre fizetendők. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Braşov, Str. Regele Carol 56-58. Telefonszámok: kiadóhivatal 42, szerkesztőség 43.

„Még”...
Írta: Kacsó Sándor

A szenátus péntek délutáni ülésének volt egy nagyon jellemző mozzanata. Erdemes arra, hogy kiragadjuk a parlamenti jelentések szürke tömkelegéből, elüprengjünk rajta s aztán visszabeszéljünk egy kicsit miatta Inculeţ belügyminiszter urnak.

Mumiianu ellenzéki szenátor kérdést intéz a kormányhoz, hogy miként lehet tagja a szenátusnak Gaziuff, az orosz Nasa Rees főszerkesztője, aki nem román állampolgár. Talán az a magyarázata a dolognak, hogy Gaziuff és lapja liberális!

A belügyminiszter maga ad választ a kérdésre. Imígyen válaszol: Régóta ismeri Gaziuffot. Az a tény, hogy „Gaziuff orosz nyelvű újságot szerkeszt, nem diffamáló, mert még szükség van olyan nyelven írt lapra, amelyen nyelven a csatolt területek öregebb nemzedékei nevelkedtek...”

Néhány mondat ez csak, mégis milyen sokat mond. Sokat mond még azzal is, amit elhallgat: mint az ilyen „miniszteri” mondatok általában. Lám, nem szól egy szót sem például arról, ami a kifogás lényege s egyben törvényes vád is, hogy tudniillik Gaziuff nem román állampolgár. A miniszter tudja, hogy a többség hajlandósága előtt nem ez a fontos. A többség előtt az a fontos, hogy Gaziuff orosz nyelvű újságot szerkeszt. Nyilván a miniszter előtt is ez a fontos, mert — liberális honatyáról lévén szó — meggyugtató magyarázatot keres. Nem igazságos alapot, amelyről visszautasíthat, hanem csak magyarázatot, amellyel megnyugtathat. Hiszen igaz, ez a Gaziuff orosz nyelvű újságot szerkeszt, de „ez nem diffamáló”, mert „még szükség van olyan nyelven írt lapra, amelyen a csatolt területek öregebb nemzedékei nevelkedtek...” Mennyivel becsületesebb, férfiasabb és főként igazabb lett volna az, ha a miniszter ezt mondja: Szükség van olyan nyelvű lapokra, melyen nyelven a csatolt területek kisebbségei beszélnek. Vagy ha már megtagadja ezt a magasabb emberi álláspontot és nagyon óvatosan akar lenni, akkor így: Szükségünk van — nekünk, a liberálisoknak...

A miniszter azonban, hiszen azért miniszter, tudatosan, vagy ösztönösen érezte, hogy a többség nem férfias állásfoglalást vár; hanem szende, csitító kimagyarázást, szinte-szinte mentegetőzést. S ezért odatette azt a kis „még” szöveget, amely a magyarban és a románban egyformán rövid ugyan, de beágyazva így egy megfelelő mondat keretébe, nagyon sokat, adott esetben mindent jelent. — Benne van a román többségnek szóló biztatás, szemhunyorító megnyugtató, vigasztaló türelemre intés. És benne van a kisebbségek felé, töményített formában, mindaz a lesajnálás, lebecsülés és fenyegetés, amelyet egy év óta a féltélen, vagy egészen felettélen hazafiak, a vassárdisták s a kuzisták harsognak, a miniszterek pedig — oh, ők nem harsognak, hanem cselekszik az Angelescutól megadott könyörtelen iram szerint. Most még szükség van, de ne nyugtalankodjatok, nem sokáig lesz szükség ezekre az idegen nyelvű lapokra”. Csak az öregeknek, akik még anyanyelvükön nevelkedtek... A fiataloknak már nem lesz szükségük erre...

Ezt jelentette a miniszter szájából az a „még”. Igazán, mintha Angelescu sugtatta volna...

Mumiianu nem vette tudomásul a miniszter választát. Ő nyilván arról szeretett volna hallani, hogy Gaziuff román állampolgár-e, vagy nem. A többség azon-

Ribbentrop egynapos párisi vizitje után

Közvetlen tárgyalások indulnak a franciák és németek között?

A francia jobboldal képviselője megelőző háborút követelt a lázasan fegyverkező Németország ellen

Laval nagy külpolitikai beszéde

Páris, december 2.

A képviselőháznak a külügyi költségvetés fölötti vitája bevezetéseként Laval külügyminiszter rendkívül nagyjelentőségű beszédében ismertette a francia külpolitikát. Miután rámutatott arra, hogy Franciaország érdekei egybeolvadnak a béke érdekeivel, hangoztatta, miszerint a francia külpolitika legnagyobb feladatának azt tartja, hogy Olaszország érdekében összhangba hozza a kisantanteival. Mert Franciaország sohasem felejt el szövetségeseit. A keleti Locarno-tervről kijelentette, hogy az megnyugtató hatással lesz valamennyi érdekeltre. Franciaország nem helyettesítheti ezt az egyezményt egy, a Szovjetzövetséggel kötött létező szerződéssel, mert egyformán szem előtt tartja mindenki érdekeit. Ezután igen erősen hangoztatta Franciaország revízió-ellenes álláspontját s megemlíti: a szavakat használt Németország ellen. Végül kiemelte, hogy Franciaország rendületlenül hű a Népszövetséghez.

A folyamatban levő tárgyalások eredményeképpen Ausztria függetlenségének biztosítása mellett széleskörű kölcsönös segélynyújtási meg egyezések is létre kell jönnie, amely biztosítsa Európa békéjét. A keleti egyezmény dolgában ugyanezt célozzák a megbeszélések. A megbeszélés érdekében hajlandók vagyunk társulni minden állammal, amely hasonló célt követ, tekintet nélkül azok belső rendszerére.

Minder kormányt felhívunk arra — folytatta a külügyminiszter, — nyilatkozzék, hajlandó-e csatlakozni az európai kötelezettségek teljesítéséhez, avagy ki akar bujni alóla. Egy elvet azonban mindenkinek el kell ismernie s ez a jelenlegi határok érinthetlensége. Aki egyetlen határkövet is elmozdít, megzavarja az európai békét.

Hitler fennhangon hangoztatja békeszándékát. Arra kérjük, váltsa tettekre szavait és csatlakozzék keleti politikánkhoz, illetőleg a kölcsönös segélynyújtási egyezményhez, ugyanolyan feltételekkel, mint a többi résztvevő állam.

ban nem erre volt kíváncsi, a többség tudomásul vette a miniszteri magyarázatot, tudomásul vette különösen a „még” szöveget. A miniszternek helyeselt s emögül a helyeslő mögül — bármilyen megdöbbenő és szívszorító is — nekünk, kisebbségeknek ki kell hallanunk a vassárdisták és a szélső jobboldali türelmetlenkedő helyeslő, zúgó tapsviharát is.

Bizony indokolt volna itt a hangos állatkozás és visszautasítás. Mi azonban nem gondolunk most semmi elvi, vagy politikai állásfoglalásra. Mi igyekeznünk teljes erőnkkel jóhiszeműen, megmondottak és tárgyalásoknak lenni. Számon vesszük, hogy Inculeţ — miniszter és az, aki sugott, Angelescu miniszter. Hatálmón vannak, eszközökkel rendelkeznek s élnek is ezekkel a hatalmi eszközökkel. Ha Angelescu szemével nézzük a dolgot, be kell látnunk, hogy az újabb kisebbségi korosztályok javarészeének valóban tudnia kell románul. És — megint csak Angelescu szemével nézve — ha már

Ezután Laval örömeinek adott kifejezést afölött, hogy a Balkán-államok csatlakoztak a kisantanthoz és így kiszélesített alapon dolgoznak a béke megszilárdításán.

A leszerelés problémájával kapcsolatban Laval újból hangoztatta a francia tételt, amely szerint a biztonság megteremtése előtt nem lehet szó a fegyverkezések csökkentéséről és korlátozásáról. A biztonsági egyezmények egy egyetemes hálózatainak létrejötte azonban reményt nyújthat arra, hogy a nemzetek közötti bizalom helyreáll. Ez az alapföltétele a lefegyverzés magasatos művének. Ebben a gondolatmenetben Laval megemlékezett az angol képviselőház fegyverkezési vitájáról és Baldwin kijelentéséről is.

A francia parlamentben, — mondotta ezzel kapcsolatban — hasonló vita zajlott le a hadügyi költségvetés tárgyalásakor. Hitler azt hangoztatja, hogy Németország jelenlegi határait nem akarja módosítani s hadügyi politikáját a birodalom méltóságára való hivatkozással igyekszik magyarázni. De hogyan fog ilyen érvre hivatkozhatni holnap, ha nem hajlandó kivenni részét a béke közös megszervezéséből, amint ezt neki felajánljuk, vagyis egy nagy nemzetek méltó erkölcsi szerep teljes betöltésére. Mi semmiestire sem vagyunk hajlandók meghajolni a német újrafegyverkezés ál-

Jobboldali kirohanás a németekkel való közvetlen tárgyalása ellen

A Laval nagy külpolitikai expozéját követő izgalmas és meglehetősen éleshangú vitában a jobboldali Franklin Bouillon is felszólalt s azt követelte, hogy Franciaország a közvetlen tárgyalások ellen foglaljon állást s ne engedjen semmiféle tekintetben Németországnak. Minden lépés, amelyet a franciák az engedmények terén tesznek, egy lépés a háború felé, mert Hitler Németországgal ugyem lehet tárgyalni.

tudnak románul, miért olvassanak anyanyelvükön írott lapokat, könyveket? Akkor majd nem lesz szükség ilyen sajtótermékekre!

Angelescu szemével nézve!
Csakhogy mi nem nézünk Angelescu szemével s nem gondolkozunk az ő fejével. Mi nem vagyunk politikusok és miniszterek, mi kisebbségi nép vagyunk, tehát fokozottabb mértékben emberek vagyunk. Mi tudjuk, hogy a román nyelv megtanulása nem jelentheti az anyanyelv elfelejtését s mi tudjuk, hogy a nyelven kívül még egész sereg olyasmi van, ami meghatározza az embert. A kisebbségi embert különösen. És ennek az egész sereg „olyasminak” nem ad hangot az a sajtó, amelyet nem magunk csinálunk magunknak és a magunk nyelvén. Az a sajtó, amelyet Inculeţ miniszter és a helyeslő többség kíván és magának vall, nem adott helyet még a mi fájdalomainknak, panaszainknak, vágyainknak és akaratainknak, nem is beszélve tiltakozásainkról, annak a saj-

tal teremtett tényleges helyzet előtt s nem fogjuk kivonni magunkat az általa ránk kényszerített kötelezettségek alól. Ismétlem, hogy Németországhoz becsületes felhívást intéztünk. Francia- és Németország között semmi nemü területi ellentét nincs. A Saar-kérdést a békeszerződés nemzetközi keretek közé helyezte s ezt e keretek között kell tartani. A népszavazás szabadságának és titkosságának biztosítása Németországtól függ. A népszavazás eredménye előtt egyébként előre meghajlok. Szilárdan reméljük, hogy a rendet nem zavarják meg, de ha ez mégis bekövetkeznék, úgy Franciaország készen áll arra, hogy teljesítsa nemzetközi kötelezettségét.

Nagy tetszéssel fogadott beszédét Laval eképpen fejezte be:

Remélem, hogy kijelentéseim eloszlatják az aggodalmakat. Ismételtlen hangoztatom a francia külpolitika folytonosságát és szövetségeseinkkel, valamint barátainkkal közöm, hogy Genf mellett hűebben és tevékenyebben fogunk kitartani, mint bármikor. Londonban a legilletékesebb ajkáról a Népszövetség iránt való bizalom szavai hangoztak el. Ez is lehetővé teszi, hogy a két nagy nyugati demokrácia hatalom a jelenlegi nehéz időkben kifejlessze a szoros együttműködés politikáját az európai béke érdekében.

A beszédet a baloldali képviselők állandóan közbeszólásokkal zavarták meg s megállapították, hogy Franklin Bouillon kitételeiben túlsúlyt sok a szenvedély. Montagnon újszoalista képviselő arra mutatott rá, hogy a Németországhoz való közeledésre okvetlenül szükség van.

Franklin Bouillon ezután újra tiltakozott a német államférfiakkal való közvetlen tárgyalások folytatása ellen. Hevesen támadta Goy

tónak csak arra van hangja, hogy ébren tartás ellenünk a sanda gyanút, hogy kémkedést láttasson ártatlan szövetkezési szervezkedés mögött, mint a brassói Ágisz-szal történt s hogy börtön után kiabáljon, mert a székelyek vallásos körmenetei a legveszedelmesebb irredentizmust szolgálják, — amint ezt a Curenul legutóbb harangozza nem is rendes hivatalos tudósítója, hanem a türelmetlen, elfoglalt és gyűlölködő gyergyóditrói állami iskolai tanító „bemondásai” nyomán. Nem, belügyminiszter ur, erre a kisebbségi sajtóra szükség lesz ezután is, az öregek kihalása után is. A kormánynak talán nem, de a kisebbségi tömegeknek igen. Ha másért nem, hát csak annyiért is, hogy visszabeszélhessen legalább az olyan esetekben, mint amilyen ez a mostani is. Látott Ön már, miniszter Ur, haragvó, kétségbeesett német, akinek nem adta meg az a lehetőség, hogy kibeszélje magából a haragot, kisírja a kétségbeesést?! Rettenetes az ilyen német, miniszter ur.

Háztartási munkában,

főzés, mosás, vasalás, surolás után is finom és ápoló marad bőre, ha esténként Nivea crémrel jól bedörzsöli. Ezáltal bőre csodásan sima, nyulékony és olyan ellenálló lesz, hogy a gyakori hideg és meleg víz használata sem lesz kártékony hatással. Mert Nivea-Crème Euzeritet tartalmaz és ez az oka az utólráhetetlen hatásának.

Nivea-Crème: Dobozok 4 Lei 16.— — 72.—
Tubusok 4 Lei 30.—, 45.—
BEIERSDORF & CO. S. A. R., BRAŞOV

Tömeges munkáselbocsátások a szövőiparban

Csernovic, december 2.

A csernovici „Hercules” szövőgyár értesítette az iparügyi minisztériumot, hogy 500 munkást elbocsát. Hasonló közlést tett a „Postavaria Romana” nevű posztógyár is, amely szintén 500 munkásnak mondott fel, ugyanakkor az üzemet heti három napra korlátozta. A bulusi posztógyár heti 5 napra csökkentette a munkaidőt, egyben leszállítja a munkások lét-

számát. A munkások tömeges elbocsátását a belföldi nyersanyaghiánnyal hozzák kapcsolatba.

Rizeanu tábornok lett a brassói hadtestparancsnok

Bukarest, december 2.

A hadügyminiszter előterjesztésére az uralkodó a brassói V-ik hadtest parancsnokává a napokban elhunyt Florescu tábornok helyébe Rizeanu tábornokot nevezte ki. Rizeanu tábornok eddig a hadügyminisztérium államtitkára volt.

képviselőt, aki látogatást tett Hitleréknél és kedvezően nyilatkozott róluk. Támadta a francia külpolitikát, amely évek óta téveszmék után igazodott. Végül azt fejtette, hogy az igazi békét csak egy angol-francia szövetség tudja fenntartani.

Laval külügyminiszter többször is kísérletet tett arra, hogy az elmérgesedett hangú vitát elhalassza, azonban erre vonatkozó indítványait elvetették.

Goy képviselő azt igyekezett kimutatni, hogy a béke biztosítására a közvetlen tárgyalások szükségesek, mert az állandó szembenállás semmi eredményhez nem vezethet.

A kamara egyébként Goy fejtegetéseit meglehetősen hűvösen fogadta. Végül ismét Franklin Bouillon emelkedett szólásra és hangsúlyozta, hogy Franciaország számára nem marad más kibontakozási lehetőség, mintha preventív, elhárító intézkedés gyanánt háborút kezd a lázasan fegyverkező Németország ellen.

HARMINCEVI NEMZETKÖZI FEGYVERSZÜNETET AKAR JAVASOLNI LAVAL?

Az Excelsior értesülése szerint Laval külügyminiszternek az a szándéka, hogy harminc évre politikai fegyverszünetet javasol,

amely alatt az összes európai államok elátlának területi követeléseiktől s kizárólag a gazdasági és erkölcsi újjáépítés munkájának szentelnék tevékenységüket.

A lap emlékeztet idezi, hogy Laval már három évvel ezelőtt, Brüning akkori német kancellár párisi látogatása alkalmával is ilyen fegyverszünetet ajánlott, bár akkor csak tíz évre.

MIT VÉGZETT RIBBENTROP PARISBAN?

Ribbentrop szombaton reggel váratlanul kihajtott a le-bourgeti repülőterre és visszarepült a német fővárosba.

A párisi lapok jelentése szerint Ribbentrop pénteken látogatást tett a francia frontarcok egyesületében, ahol 5 óra hosszat tárgyalt. A Jour című párisi lap híradása szerint Ribbentrop a megbeszélések során őszinte, nyílt és sokszor egészen szenvedélyes hangon vitázott.

Ribbentropot egyébként pénteken, amikor a francia frontarcok egyesületébe hajtatott, utközben gépkocsiszerencsétlenség érte s csak a sofőrje lélekjelenléte mentette meg a súlyosabb sérülésektől. Így is alaposan bicegett, a mikor a frontarcok egyesületében megjelent.

De Jouvenel a Petit Parisien mai számában nyilatkozatot közöl Ribbentropról, aki a következőket mondotta:

— Franciaország főképpen a Saar-vidéki népszavazás miatt nyugtalanodik. Németországban azonban nincsen szándékában az, hogy zavarokat keltsen, de a maga részéről okvetlenül szükségesnek tartja, hogy a népszavazás közintézetét és szabadságát biztosítsák.

HESS-SZEL TÉR VISSZA PARISBA RIBBENTROP

Hitler lábj-diplomatájának egynapos párisi látogatása nagy izgalmat keltett a francia politikai körökben. Ugy tudják, hogy Ribbentrop december 12-ikén Hess Rudolfal, a birodalmi vezér helyettesével együtt már hivatalos megbízatással tér vissza Párisba.

— Bágyadt, levert, dolgozni képtelen egyénekkel reggel éhgyomorra egy pohár természetes „Ferenc József” keserűviz a belmozgást csakhamar megélel, az emésztő-szernében összegyűlt salakot kiüríti, a vérkeringést szabaddá teszi és a gondolkodó és munkaképeséget emeli.

Éhségstrájkol a letartóztatott antifasiszta egyetemi tanár

Bukarest, december 2.

Tárgyalás szerint Constantinescu-lasi főiskolai tanár, aki alelnöke volt a napokban feloszlalt antifasiszta ligának s a nála tartott házkutatás nyomán letartóztatták, a kisenevi hadbírósi börtönben éhségstrájkba lépett.

Pál régensherceg szerint

Jugoszlávia ragaszkodik a szigorú megtorláshoz

Allítólag eredménytelen volt MacDonald mérséklési kísérlete is

London, december 2

A Scotland Yard — így jelentik az angol főváros lapjai — rendkívül súlyos aggodalmaktól szabadult meg szombaton, amikor Pál jugoszláv régensherceg elutazott és szerencsésen megérkezett a francia partra, ahol átadhatták a francia rendőrségnek, hogy továbbra is örökdíjként életbiztonsága felett.

Tekintettel azokra a hírekre, amelyek szerint londoni tartózkodása alatt a jugoszláv régensherceg feje ellen is merénylet akartak elkövetni, Pál herceg életére és személyes biztonságára különös gonddal vigyáztak. Azonkívül, hogy Pál herceget londoni útjára elkísérte a belvárosi rendőrség főnöke és helyettes főnöke, továbbá két természetes szerb detektív, a Scotland Yard három felügyelőt jelölt ki. Ez a hét ember éjjel-nappal állandóan Pál herceg sarkában volt és egyetlen lépését sem tévesztette szem elől. Óvatosságuk annyira nagy volt, hogy jobbkezüket sohasem húzták ki a kabátzsebből és újjukat állandóan a revolver ravaszán tartották. Pál herceg csak akkor szabadult meg testőreitől, a mikor a Buckingham palotában kijelölt magánlakosztályának ajtajában magárafordította a kulcsot.

A jugoszláv régensherceg feje és MacDonald angol miniszterelnök egyébként pénteken két óra hosszat tanácskoztak. Erről a tanácskozásról a Daily Telegraph a következőket írja:

— Pál herceg és MacDonald abban ál-

lapodott meg, hogy most már csak Musolinitől függ az a nagylelkű gesztus Jugoszláviával szemben, amelynek alapján a régi ellenségeskedés végre kiküszöbölhető lenne. A lap megjegyzi, hogy Anglia és Franciaország minden közbenjárása erre irányul.

A Daily Herald a következőket tudta meg Pál és MacDonald kétórás tárgyalásáról:

Az angol miniszterelnöknek az volt a célja, hogy Pál herceget a Genfben átnyújtott jugoszláv memorandummal kapcsolatban mérsékletre kérje. Pál herceg azonban megelőzőleg tárgyalt Sir Simon külügyminiszterrel is e kérdésről, s amint vele szemben sem engedett a merő jugoszláv álláspontból, MacDonald-nak sem sikerült eredményt elérnie. MacDonald különben azt ajánlotta, hogy a Népszövetség ülésén hozzanak olyan értelmű határozatot, amely általános keretek között ítéli el a terroristák békebonító munkáját, annak pártolását és támogatását. Azt is javasolta MacDonald, hogy a marseillesi merénylet körülményeinek kivizsgálására a Népszövetség küldjön ki háromtagú bizottságot, a tárgyalást januárra naolják el és tanácskozzanak a terroristák ellen megteendő nemzetközi lépésekről.

Pál herceg azonban kijelentette, hogy ezeket az indítványokat nem teheti magáévá. Ha elfogadná, számolnia kellene azzal, hogy a leírhatatlan hangulatban levő jugoszláv nép bármilyen kormányt forradalmi megmozdulással seperne el a

helyéről. És ha a Népszövetség is a mérséklést és az elsimitás politikájához folyamodnék, akkor annak olyan következményei lennének, amelyek igen veszélyes helyzetet teremtenének.

Francia rendőrtiszt vizsgálódik Budapesten

A londoni Daily Mail-nak adott nyilatkozatában Eckhardt magyar népszövetségi delegátus Magyarországnak a jugoszláv emlékiratra való egyik válaszként közli, hogy a magyar kormány kész az összes kibocsátott utleveleket lajstromát pártatlan bizottság rendelkezésére bocsátani betekintés végett. Így meg lehet állapítani, hogy a merénylők nem kaptak magyar utlevelet. A vizsgálat előmozdítása érdekében egy francia rendőrtiszt máris Budapesten dolgozik, az utlevél lajstromok felülvizsgálására. A merénylő Kálemen soha sem járt Magyarországon s így nem állhatott összeköttetésben a magyar hatóságokkal. Egyes gyanúsítottak ugyan megfordultak Magyarországon, de a merénylet előkészítő munkája nem ott történt.

Budapesti jelentés szerint odaérkezett Berthellet francia detektívfelügyelő, hogy a magyar kormány által a vizsgálat rendelkezésére bocsátott anyagot tanulmányozza. A belügyminisztérium s a rendőrség a legnagyobb készséggel segíti elő munkáját s felvilágosítással és utmutatással szolgál neki. A francia rendőrfelügyelő 2—3 naig marad a magyar fővárosban.

A Juhos-per egyik legmegdöbbentőbb fejezele tárult fel a szombati tárgyaláson

„Abban az időben általában így jártak el a bankok” — mondotta a vádlott bankigazgató — Belezajdott a vádlottak kihallgatása

Temesvár, december 2

A Juhos-per szombati tárgyalásán végetért a vádlottak kihallgatása.

Az utolsó vádlottak között hallgatták ki Weinbert Pált, a Hermes-bank volt igazgatóját, aki annak idején Juhosnének birtokvásárlásra folyósította az 5 millió lejt. Weinbert természetesen ártatlannak érzi magát. A kölcsönt Deutsch Arthur dr. közvetítésére utalta ki. Feltelek voltak: 35 százalékos kamat, a kölcsön csak három hónapra szól s ha ez alatt a kölcsön vissza nem fizetődik, úgy 500 ezer lejes bántópenzt. Az elnök kérdéseire kiderül, hogy Juhosné tulajdonképpen nem vett fel semmit az 5 millióból. Egymilliót átutalt a Magyar Általános Hitelbank számlájára az Emanuel palota vételárának első részleteként, 2 millió 800 ezer lejt a Hermes bankban maradt folyószámlán.

Elnök: Mi lett a fennmaradó 1 millió 200 ezer lejjel?

A vádlott kifejti, hogy a 35 százalékos kamatot előre levonták, az ügyvédi közvetítési díjat, 100 ezer lejt kifizették, aztán a három hónap leteltével Juhosné nem tudta visszafizetni a palota vásárlására felvett 1 millió lejt s így a meg-
egyeződés szerint a bank visszafogta a fél-

millió lejes bántópenzt is. Ami még fennmaradt, az a költségekre ment el.

Elnök: Hát komoly bank volt az, amelyik ilyen üzleteket kötött?

A vádlott: A Hermes nem volt nagy bank, biztosítania kellett magát, ha ilyen nagy összeget folyósított. Egyébként abban az időben általában így jártak el a bankok. A kölcsön tönkre is tette a Hermes bankot, amely azóta sem tudta összeszedni magát.

Elnök: Itt tulajdonképpen az történt, hogy szétosztottak 5 millió lejt, mégis tönkrement mindenki. Tönkrement Juhosné, tönkrement a bank és széthullott az árva nagy vagyona. Hogyan lehet ez?

A vádlott erre nem tud felelni semmit. A további kérdésekre aztán kiderül, hogy a palota, amelyet meg akartak venni Juhosnének, az Emanuel Emil tulajdona volt, de rengeteg teher volt rajta. A vételár 7 és félmillió lejt volt. Ebből csak egymilliót fizettek be az Általános Hitelbankhoz, amely a palotát tulajdonképpen birtokban tartotta a tulajdonosnak nyújtott kölcsönök után. Az átírás természetesen nem történt meg, később pedig Emanuel Emil megszökött, a bank a palotát elárvereztette s így a már lefizetett egymillió lejt is elveszett.

Deutsch Arthur dr. ügyvéd, aki a Magyar Általános Hitelbanknál és Juhosnéknél egyaránt ügyvédeskedett s aki a kölcsönt a Hermesnél kieszközlötte, szintén ártatlannak érzi magát. Az igaz, hogy ő felvett 100 ezer lejt de ez törvényes ügyvédi tiszteltdíj volt. Egyébként nincsen semmi köze.

Kihallgatta még a bíróság Odobeanu Pavel dr. volt szenátor ügyvédet. Löbl Hugót, Müller Józsefet és Müller Alajos. Valamennyien másodrendű vádlottak. Ártatlannak érzik magukat, a vagyon szétzilálásáról nem sokat tudnak, nekik abban tényleges részük nem volt.

Ezzel a vádlottak kihallgatása be is fejeződött. Hétfőn a tanukra kerül a sor.

Megvesztegetett esküdtek

Csernovic, december 2.

Csernovicban óriási botrány robbant ki az esküdtszék működésével kapcsolatban. A hatóságoknak ugyanis feltűnt, hogy egy idő óta az esküdtszék több olyan vádlottat felmentett, akiknek büntetése kétségtelen volt. Bizalmas vizsgálat indult meg, melynek során megállapították, hogy egyes esküdtek nem állanak hivatásuk magasztán és kapcsolatot tartanak fenn a vádlottakkal, illetve hozzátartozóikkal. Kiderült többek között, hogy több esküdt mulasztást rendezett Bilinschi Zaharia bandavezér házával, akinek ügyét most tárgyalja az esküdtszék. Felsőbb intézkedésre a per tárgyalását felfüggesztették, a gyanús esküdteket pedig őrizetbe vették. A vizsgálat folyik.

Uj Skoda-tárgyalások -- uj alapon

Titulescu Színájában és Bukarestben

A nemzeti parasztpárt a kormány elleni neheztelése miatt nem szólalt fel a parlament ünnepi ülésén

Hétfőn a szokásos ceremóniával iktatják be a szovjetkövetet

Bukarest, december 2.

December elsején, az egyesülési ünnep napján, az egész országban antirevizions gyűléseket tartottak. Bukarestben az Atheneul disztermében folyt le az ünnepség a fővárosi tanulóifjúság részvételével. A program végeztével a menet az Ameretlen Katonának a Károly-parkban lévő sírházhoz vonult, amelyen koszorút helyeztet el.

A nemzeti-parasztpárt klubjában disztelés keretében emlékeztek meg a nevezetes évfordulóról. A párt jelenlévő vezetői melegen ünnepelték Maniu Gyulát és a gyulafehérvári nemzetgyűlés többi kezdeményezőit.

Nagyváradaon nagyszabású ünnepség keretében leplezték le a Lázár Aurél szülőházán elhelyezett emléktáblát. Ebben a házban szövegezték meg ugyanis azt a nevezetes nyilatkozatot, amelyet 1918-ban Vajda Sándor a budapesti parla-

mentben felolvasott. Az emléktábla felavatása Vajda Sándor és számos erdélyi politikus jelenlétében ment végbe, majd az aktust előadás követte, melynek során felolvasták az erdélyi román nemzeti-párt egykori kiáltványát.

A KÜLÜGYMINISZTER ITTHON

Titulescu szombaton délelőtt Párisból jövet Bukarestbe érkezett. Délután kihallgatáson jelent meg az uralkodónál és beszámolt genfi és párisi tárgyalásairól. Vasárnapra valószínűleg minisztertanácsot hívnak össze, amelyen a külügyminiszter ismertetni fogja a jugoszláv memorandum benyújtása következtében kialakult külpolitikai helyzetet. Titulescu hétfőn részt vesz Ostrovski szovjetkötet ünnepélyes beiktatásán, majd visszautazik Genfbe.

Ciuntu, Románia moszkvai követe, szombaton hosszasan tanácskozott Grikmann szovjet követségi főtthkarral.

Uj alapon ismét tárgyalnak a Skoda-művekkel

A hadfelszerelés kérdése egy kamarai interpelláció beterjesztése következtében újból napirendre került. Közismertté vált ugyanis az a tény, hogy a román állam tárgyalásokat kezdett a Skoda-céggel a pilseni gyár megbízásából jelenleg Bukarestben tartózkodó Fiala mérnök, a kinek nevét a parlamenti vizsgálat során is igen gyakran emlegették. Az Adeverul ezzel kapcsolatban közli, hogy a fegyverkezés problémája már ez év tavaszától kezdve foglalkoztatja a kormányt. — Angelescu Paul hadügyminiszter alaposan tanulmányozta a kérdést a miniszterelnökkel együtt. A munkálatok oda irányulnak, hogy az utóbb felmerült követelményeknek megfelelően a Skodaékkal

kötött szerződést új pénzügyi és technikai feltételek mellett módosítsák.

— A tárgyalásokat — írja a lap — a két állam közvetlenül folytatja. Nincs helye közvetítőknak. Hogy miért tárgyalnak ismét a Skoda-művekkel? Noha a vizsgálóbizottság tagjai ezt nem akarták számba venni, egyszerűen azon okból, mert Románia a Skoda-vállalat működési zónájába esik s mert a Skoda-ügy előadójának véleményével ellentétben, a francia Schneider-Creuzot valójában rész tulajdonos és nem versenytársa a Skodának.

Ez a megállapítás kétségtelenül latba fog esni a nevezetes Skoda-jelentés viharosnak ígérkező vitájában

Titulescu nyilatkozik

Titulescu külügyminiszter szombaton délután fél 4 órakor érkezett Színájából a fővárosba. A pályaudvaron D'Ormesson francia és Ciolac Antici délszláv követ a kormány képviselőit pedig Titeanu belügyi alminiszter fogadták az előkelőségek élén. A külügyminiszter a vonatban a következő nyilatkozatot tette a sajtónak:

— Azért tértem haza, hogy tájékoztassam Öfelségét és a kormányt az utóbbi külpolitikai eseményekről. Teljesen meg vagyok elégedve, úgy érzem, mint Párisban folytatott tárgyalásaim eredményével. Megvitattuk az összes napirenden levő problémákat és állithatom, hogy Európa valamennyi jelenlegi vezetőjének rendíthetetlen óhaja a béke fenntartása. A jövő hét elején visszautazom Genfbe, hogy ugyanazzal a határozottsággal véd-

jem Jugoszlávia érdekeit, mint aminővel a mi érdekeinket védem.

Titulescu különben Budapesten találkozott Ostrovsky bukaresti szovjetkötettel s megbeszélte vele hétfői beiktatásának részleteit.

A szovjetkötet vasárnap reggel érkezik Bukarestbe és Titulescunál lesz ebéd. Ostrovsky hétfőn délelőtt a szokásos ceremónia közepette mutatja be megbízó levelét az uralkodónak. Udvari hintó viszi az orosz követség épületéből a királyi palotába, amely előtt diszszázad fogadja, a zenekar pedig a vörös hadsereg indulóját fogja játszani. Ezután a szovjetkötet Titulescu külügyminiszter jelenlétében bemutatja megbízólevelét, majd a szokásos szertartásokkal a királyi testőrség egy lovas osztaga az udvari hintóban visszakiséri a követségre.

A kamara és szenátus ülése

Szombaton délután mind a képviselőház, mind a szenátus Erdély csatlakozása 16-ik évfordulójának szentelte ülését.

A képviselőházban az ünnepséget Djurara alelnök beszéde vezette be, aki kijelentette, hogy a politikai viszálykodás ellenére is minden román egységes abban, hogy megvédje a nemzeti területet. Ezután Tatarescu miniszterelnök magasztalta azokat, akik vérükkel hozták meg Romániának a győzelmét. A nemzet lelkiismerete egybehangozón azt kiáltja, hogy ami megvalósult, az nem hiusítható meg többé. Miután a miniszterelnök szavaihoz Bratianu Dinu pártelnök is csatlakozott, a georgisták részéről Negus brassói képviselő, Goga pártja nevében Petropici, az Argetoianu-párt részéről Popa, a Junian-párt nevében Petrescu, továbbá Iamfil Seicaru beszéltek.

Feltűnést keltett, hogy a nemzeti-pa-

rasztpártból senki sem szólalt fel, noha Mihalache és Lupu is jelen voltak az ülésen.

Az ülés végetértével Mihalache kijelentette, hogy két okból nem kért szót. Egyrészt, mert a liberálpárt lehetlenné tett más kapcsolatokat magával, mint az örökös háborúskodást. Ha felszólal, ezt félremagyarázhatták volna. Másrészt nem akarta azt a látszatot keltetni, mintha a nemzeti-parasztpárt párttölkét akarna kovácsolni abból, ami már régóta nemzeti tökévé lett. A párt így hallgatagon levonja a tanulságokat az 1918-beli eseményekből s megfelel a jelen követelményeinek is.

A szenátus ünnepi ülésén Moldoveanu Ieonte elnök beszéde után Vailoianu tábornok, Jorga volt miniszterelnök, a kormány részéről pedig Lepadatu kultuszminiszter méltatta az évforduló jelentőségét.

Arleszállítás!

1934 december hó 1.-től kezdődőleg a Shellgas tartályok árat 250.- Lei-re szállítottuk le.

A SHELLGAS igen rövid alatt széles köröket hódított meg, a fogyasztók száma nagyon gyors tempóban növekszik, így a „SHELL Co. OF ROMANIA” cég abban a kellemes helyzetben van, hogy ennek a kitűnő fűtő és világító anyagnak árát tetemesen leszállíthatja. Elárulni- tóink készséggel mutatják be készítményünket működés közben és készséggel szolgálnak mindennemű felvilágosítással.

MINDENNEMO FELVILÁGOSITAS, SHELL GAS ES SHELLGASKESZULEKEK ELADASA A SHELLGAS LERAKATOKBAN.

BUCURESTI: Cal. Victoriei, 51 - Tel. 3-9951

POESTI: „Iltar” Palatul Banței Comerciale

Telefon 1938

BRASOV: Sirul Inului, 23 - Tel. 469

SIBIU: J. JIKELI, Str. Reg. Maria 47 - Tel. 5

„SHELLGAS” KESZULEKEK A KOVET. KEZO CEKEKNEL IS KAPHATOK.

„SANITAS” - Bucuresti, Str. Mihai Vodă, 3

Tel. 3-3857

WEISSMANN - Bucuresti, Strada Mihai

Vodă, 21 - Tel. 3-2567

„METALOGLOBUS” - Bucuresti, Str. Fân-

tânica, 46 - Tel. 3-8596

Házkutatás a telefonközpont bukaresti irodájában

Bukarest, december 2

A péntekről szombatra virradó éjszaka a katonai hatóságok a szigurancaival karöltve házkutatást tartottak a telefonszolgálat központi palotájában. Ezzel kapcsolatban a belügyminiszterium a következő hivatalos közleményt adta ki:

— A katonai hatóságok a polgári hatóságokkal egyetértve házkutatást tartottak a telefonszolgálatnál, mert olyan értesítéseket kaptak, hogy a telefonközpontban a telefonbeszélgetéseket a magasabb államérdekek hátrányára, rendszeresen kihallgatják. A vizsgálat folyamatban van.

Bezártak néhány hátszegi kocsmát az adóhátralék miatt

Hátszeg, december 2.

Kellemetlen meglepetésre ébredt ma reggel több hátszegi kocsmáros. A korai reggeli órákban ugyanis megjelent kimeréseikben az adóvégrehajtó s kisebb-nagyobb adó, vagy az italmérési engedély után járó illetéktartozás miatt lepecsételték az italméréseik ajtaját.

Öreg- és fiatal-liberálisok kínos összetűzése

Ploesti, december 2.

A kormánypárt öregjei és fiataljai között dúló viszálykodás szombaton délelőtt épületes jelenetekre adott alkalmat. A prahovamegyei liberális szervezett öregcsoportja Nicolaescu tagozati elnök felosztására ülést akart tartani, a fiatalok azonban elállták az ülésterem bejáratát s ilyképpen megakadályozták az öregek értekezletének megtartását. Az ügyből botrány keveredett a párttagozat kebelében. A fiatalokat Bejan képviselő irányítja, aki egyik kimagasló tagja az

utóbbi időben sokat szerepelt H-csoportnak.

Nicolaescu, a tagozat elnöke, lemondott. Az öreg liberálisok táviratilag hívták Bratianu Dinu pártelnököt, hogy hozza rendbe a szervezet állapotait.

LEGUJABB

BUDAPESTEN

a képviselőház külügyi bizottságának üléséről csak rövid hivatalos jelentést adtak ki. A jelentés hangsúlyozza, hogy mintán folyamatban levő külpolitikai kérdésekről volt szó. Gömbös miniszterelnök csak általánosságban ismertette a helyzetet. A jelentéshez többek között hozzászóltott Belhien István is. Kánya fejezte be a vitát összefoglaló jelentésével.

GENFBEN

Avenol népszövetségi főtthkár péntekről keltezett levélben értesítette Eckhardt magyar kiküldöttet, hogy a rendkívüli tanácsulást a Saar-kérdésben december 8-án délutánra hívták össze. A levél hang sulyozza, hogy a magyar megbízott külön értesítést kap arról a tanácsulésról, amely a jugoszláv emlékirat ügyének sürgős le-tárgyalását kérő magyar beadvány fölött dönt.

SZALONIKIBÓL JELENTIK,

hogy a bolgár mohamedánoknak egy nagyobb csoportja Chermin mellett átlépte a görög határt. A bolgár katonák üldözöbe vették a menekülőket s folytatták az üldözést a görög területen is mintegy 9 kilométeren keresztül. Üldözés közben 5 embert lelöltek, több gyermeket és asz-szonyt megsebesültek. Az élvemaradot-takat visszahurcolták a bolgár területre. A durva határsértés miatt a görög kormány éles jegyzékre készül.

SZÓFIAI JELENTÉS SZERINT

a „Novi Dni” című kormánylap arról ad hírt, hogy a bíróságok a „Corim” nevű macedón terrorista banda 12 tagját halálra, két tagját pedig életfogytiglan fegyházra ítélték.

A „tisztelőbeli vadászati felügyelő” szeszgyárosokra vadászott

Két évre hálta az aradi törvényszék a hírhedt Anasiu Demeteri

Arad, december 2

Anastasiu Demeter, szőlészeti felügyelő, — akiről a törvényszéki tárgyaláson kiderült, hogy csak álinspektor volt — úgy látszik, úgy gyűjtötte az ítéleteket, mint más a bélyeget: most ítélték el harmadszor csalásért. Most, mint „feketeszesz ügyek leleplezője” — gyárosokat zsarolt.

Anastasiu Demeter, akit számtalan távollmaradás miatt rendőr kísért a tárgyalásra, szombat délelőtt állott bírúi előtt. Nacionáléjának felvételénél kiderült, hogy

már kétszer ítélték el: Temesvárt hat hónapi fogházra, mert helyi érdekű vasút építésének ürügyével szélhámoskodott, Aradon is hat hónapot kapott, mert egy tisztviselő pénzügyi leltárját hamis nyugtával felvette.

Szóval csinos kis viselt mulija van Anastasiu Demeternek, akiről a tárgyaláson, mikor foglalkozását kérdezték, az is bebizonyosodott, hogy

jogtalanul használta a szőlészeti felügyelői címet és jelleget. Mindössze „tisztelőbeli vadászati felügyelő” volt, ami ugyan hangzatos cím, de vajmi kevés hatáskörrel.

Világos, hogy mint vadászati felügyelő nem vizsgálhatott volna szeszgyárakat, ezért adományozta magának ingyen és bérmentve a hatásosabb „szőlészeti felügyelő” címet.

Erdekes momentuma volt a tárgyalásnak Taranu Victor pénzügyi felügyelő

kihallgatása. Taranut, aki annakidején magának zsebelte be a feketeszesz leleplezése sikerét, mint tanut hallgatták ki. Arra a kérdésre, hogy ki volt az, aki az aradi feketeszesz ügyeket leleplezte, halk hangon azt válaszolta:

— Igen. A vádlott játszott a kezemre az ügyeket...

Szenzációs fordulat volt a tárgyalásnak, hogy egy nagyváradi és egy élesdi gyáros, akik a tulajdonképpeni feljelentők, nem jelentek meg, de irások vallomásaikat felolvasták. Úgy látszik, az érdekelték féltek megismételni vádjukat. Így Kozma radnai szeszgyáros is először tagadta, hogy az álinspektor megzsarolta volna és csak az elnök hosszas faggatására és keresztkérdéseire vallotta be, hogy

ötvenezer lejűt adott Anastasiunak.

Miután összeállították az összegezt, kiderült, hogy százhuszezer lej „megvesztegetést” lehet rábizonyítani a szélhámos „felügyelőre”.

A bíróság a zsarolás és zsarolási kísérlet vádját megváltoztatva,

csalás címén mondotta ki bűnösnek Anastasiu Demeter és ezért két évi börtönrre, politikai jogainak öt évi felfüggesztésére ítélte.

Az indoklás szerint Anastasiu azzal, hogy inspektorak adta ki magát, hamis címet használt, amely alkalmas volt arra, hogy tévedésbe ejtse és megfélemlítse azokat, akikől különböző címeken pénzt vett fel.

HAJHULLÁS

és korpa ellen, valamint az idegek felélesztésére használjon:

DR. DRALE BIRKENWASSERT,

mert ez a legjobb szer. — Hatása meglepő!

Kapható: droguériákban, gyógyszerárakban és illatszerárakban.

JÓ ÉJT, MUKI!

PARASZTRUHA ÉS LAKKCIPO

Három hozzászólás az erdélyi magyar színészet válságához.

Egy hang a közönségből, mit mond a színész és hogyan reagál a „szinigazgató”

Szafmár, december 2.

Két nappal ezelőtt a B. L. hasábjain hosszabb cikkben ismertettük azokat a szomorú jelenségeket, amelyek a magyar színházak tultengése következtében állottak elő. Kifejtettem, hogy husz, ugynevezett „magyar színház” működik Erdélyben, amelynek egy részét volt színházi szabók, megrokkant artisták, kikopott vigécek és levitézlett kóristák irányítják.

Ezek a színházak felszerelés, ruházata és könyvtár nélkül, a legsötétebb ripacsodással, művészietlen produkcióval járnak a vidéket, lejátszák a darabokat a rendes szinigazgatók előtt és lehetetlennek teszik azt, hogy utánuk egy-egy rendesebb színházat a városba, vagy a községbe bemelegítsék.

Cikkemre a mai postával három levelet kaptam. Három hozzászólást, amelyet nem lehet szó nélkül hagyni.

Az egyik levelet egy erdélyi református lelkész írta. Arra kért, hogy a nevét ne közöljem, mert nem akarja magát kitenni esetleges támadásoknak:

— Tökéletesen igaz van Önnek, uram, írja a lelkész — a lelkemből szölt. Régi sebzés ez, csak oktalan gyengédségből nem fakasztottuk fel eddig. Mi, akik kis városban élünk, el sem mondhatjuk, hogy hányszor szegénykezettünk amiatt, hogy egy ilyen ugynevezett magyar színház, milyen hajmeresztő ripacsodással szedi ki zsebiunkból a pénzt.

— De ez csak a kisebb szegény volt. Megegett, hogy román barátaink, akik eljötték a „magyar színház” előadására, a művészietlen és szánalmas ripacsodás láttára, gúnyosan szölk az hozzáuk: ez az a híres magyar színház?

— A helyzet odáig fajult, hogy átlag évenként négyszer kapunk izelítőt a különböző színházaktól. A négy közül három annyira minden kritikán alul áll, hogy amikor végre a negyedik, a tényleg elfogadható színház megérkezik, már sem kedvünk, sem pénzünk, de legfőképpen bizalmunk nincsen, hogy bérletet jegyezzünk és az előadásokra eljárjunk. Így történni azután, hogy az első, ripacs-társulat elszedi a pénzünket, elveszi a kedvünket, a negyediknek, amely tényleg megérdemelné a támogatást, szé-

gyenszemre, leégve, pénztelenül kell eltávoznia.

— Véleményem szerint a magyarság képviselőinek kellene közbenjárni, hogy ne adjanak mindenkinek engedélyt és szinigazgatói koncessziót csak az kapjon, aki bizonyos erkölcsi és anyagi biztosítékokat tud adni. Mert ha ez így folytatódik, akkor tényleg nem marad más, mint az, amit Ön írt cikkében végén: társadalmi bojkottot kell szervezni a kalózkodók ellen. Persze, fent marad a nagy kérdés, hogy ki és hogyan állapítja meg, hogy melyek azok a társulatok, amelyek nem érdemlik meg a leszegényedést, de még mindig hiszékeny magyar közönség támogatását.

Igy ír a református lelkész, akinek — mint levele mutatja — igen keserű tapasztalatai lehetnek a színházterén.

Mit ír a színész?

Kardos József színész is hozzászölt a témához. Az igen érdekes, sok helyen drámai leveleiből a következőket érdemes leközlöni:

— Csaknem mindenben igazuk van a Brassói Lapoknak. Kizsákmányolnak bennünket, éhezünk, rongyosak vagyunk, elvesztjük a hitünket a színház szemben.

November hónapban kilencszázötven lejt kerestem.

Ennyi jutott rám a konzorciumos társulat keresményéből. Ugyanakkor az igazgatóknak több mint hétezer lej volt a keresete. Ő tiz százalékot kap a bruttó bevételből. Ezért csak a koncessziót adja. Mert nincs egy függönye, nincs egy darab ruhája, nincs könyvtára.

— A János vitézt, amíg be nem tiltották kölcsönkért parasztruhákban játszotuk, de mivel csizmánk nem volt, hát volt, olyan, aki a parasztnadrághoz lakkipőt vett fel.

— Szörnyű a helyzetünk és nincs kihez fordulni. Ha felszólalunk, az igazgató busás keresete ellen, akkor rögtön a szemünkbe vágják:

komunistákat nem tartok a társulatnál.

Ha nem tetszik, mehetünk. Akad helyet-

tünk „színész” elég. Van még munkánélküli.

Minden szakmából felveszik az igazgató urak őket. Hogy nem tud? Annyi baj legyen. Addig a néhány napig, amíg egy városban vagyunk, csak zugolódjék a közönség. Ki törődik vele? Hiszen a bérletpénzeket az igazgató már ugyis felvette.

— De mindennek ellenére azt hiszem, hogy kár volt a cikket megírni. Ezeknél a faluzó társulatoknál, akármilyen nehezen és keservesen is, mégis csak megél néhány igazi színész.

Igaz, hogy a Jó éjt, Mukit és hasonló tereműveket kell játszani,

de mégis játszunk, mégis magyarul játszunk. Önnek tudni illene, hiszen a Brassói Lapoknak megjelent regényében írta azt, hogy „az a fontos, hogy a színházon magyarul beszéljünk”.

— Nem bojkott a megoldás. Egy ellenőrző szerv, amely a kis társulatok működésére is felfigyel. Lehet konzorciumos alapon is játszani, de az igazgatók ne szedjenek semmit tiz százalékot. Vagy a magyarság alakítson egy országos színházról egyesületet, amely kezében tartja és irányítja a magyar színházak sorsát.

Eddig szölt a levél, amely érdekes és drámai. Az elképzelés azonban kivihetetlen. A magyarságnak — sajnos — nincs beleszólása abba, hogy Bukarestben kinek adnak színházi engedélyt. És a míg ez így van, addig a színházról egyesület terve nem célravezető.

Megszö' a

a „szinigazgató” is

A harmadik levél névtelen. Erre vártam, csodálkoztam volna, ha elmarad. Szó szerint a következőképpen hangzik:

— Maga sötét brigant! Tönkre akarja tenni a magyar szinigazgatókat. Fáj, hogy élünk? Vegye tudomásul, hogy mi a magyar kultúrát szolgáljuk. Szégyelje magát. Egy vidéki szinigazgató.

A sötét briganti jelzöt tudomásul veszem. A névtelen levélíró sorait a másik kettőhöz illeszttem. A magyar kultúra szolgálatát kétsébevonom. A Jó éjt,

Muki című német disznóságnak és a Taifunnak, amelyből egész felvonásokat hagynak ki és a szubrett táncbetéteket lejt benne, sokunk véleménye szerint semmi köze sincs a magyar kultúrához.

A „szinigazgató” urnak csupán ennyit: Nem az fáj, hogy élnek!

Éljenek az emberi kor legvégső határáig.

De ne a magyar kultúra testén. Ne piszkolják be a magyar színészet megkopott, de még mindig tisztességes köntösét.

Ha mindenáron a „művészetből” akarnak megélni, kérjenek cirkuszi engedélyt, vagy szervezzenek orfeumot, járják vele a falvakat és városokat, de változtassák meg a cégért.

El tudom képzelni, hogy a kocsmákban is megy, ha a cégablán nem a magyar színház színtestületeméltó neve látható.

Baradlai László

Ülésezik Nagyváradon a munkanélküliek segélyezését szervező bizottság

Nagyvárad, december 2

A munkanélküliek segélyezését szervező bizottság pénteken este ülést tartott, amelyen Böszörményi Emil dr. tanácsos több javaslatot terjesztett elő. Javasolta Böszörményi, hogy a színház munkásokat csak a szakszervezetek útján, illetve ezek igazolása alapján vegyék fel a segélyezendő sorába. Ez a módon könnyen lehet gyakorolni a szükséges ellenőrzést. Tiltakoztak az ellen, hogy az időszaki munkások segélyezését a város meg akarja tagadni. Igaz, hogy az időszaki munkások munkaidényük alatt szokták begyűjteni a téli-revalót is, ez azonban nem jelent azt, hogy valamennyiüknek sikerült az elmúlt évben elegendő munkáalkalmat találnia, tehát megfelelően keresnie. Az ellenőrzés természetesen szükséges, de általánosságban megtagadni tőlük a segélyt embertelenség volna.

A továbbiak során támadta Böszörményi a munkaadókat, akik nem fizetik a munkanélküliek segélyezésére kivetett főszázalékos járulékaikat. Munkásoktól levonják ezt a fél százalékot, ezt be is fizetik, de a maguk jövedelméből nemhogy ezen is tud áldozni, hanem még a kivetett csekélyke összeget sem fizetik be. Kérte a bizottság, hogy a tanács utján erélyesen hajtsa be a járulékokat és gyakoroljon szigorú ellenőrzést.

A bizottság elfogadta Böszörményi indítványait s ilyen értelemben tesz jelentést, illetve javaslatot a városi tanácsnak.

Gyűlöli-e Dandea polgármester a magyarokat

Egy cáfolat és egy beszélgetés

A vásárhelyi időközi bizottság ajánlata a magyarság számára

Marosvásárhely, december 2.

Dandea Emil dr., a marosvásárhelyi időközi bizottság elnöke „Az új liberalizmus és Dandea” című cikkünkre helyreigazító nyilatkozatot küldött be. Dandea Emil cáfolata a következőkre terjed ki:

A gyűlésen, melyen nyilvános beszámolóját tartotta, számos magyar, sőt több tekintélyes magyarpárti tag is megjelent;

valótlanság, hogy valaha is hangoztatta, vagy leírta volna, hogy gyűlöli a magyarokat;

az 1923. évi elbocsátások nem azért történtek, mert az illetők magyarok voltak, hanem, mert nem lehetnek köztisztviselők azok, akik az állam nyelvét nem bírják;

a vízdijak leszállítása, „bárhogy is kaparja meg valaki”, nem lehet sem antiszociális, sem magyarellen;

hogy Marosvásárhely magyarsága teljesen magyar volna, mert az 1927-ben Bernády György polgármestersége alatt készített statisztika szerint: 38 ezer

lakosból 31 százalék román, 48 százalék magyar 14 százalék zsidó, 3 százalék német s a többi egyéb nemzetiségű; bárkivel hajlandó együtt dolgozni, mert nem fél és senkitől sincs semmi rejtvegetni valója;

hét hónapi működésének eredményét „a polgárság és a helyi sajtó is elismeri”, tehát a magyar párt távolmaradásából nem háramlott semmi kár a városra.

Készséggel adunk helyet Dandea Emil dr. helyreigazításának, más kérdés azonban, hogy ez a helyreigazítás cáfolja-e cikkünk lényegét, cáfolja-e azt a tényt, hogy amikor még egyetlen város sem élezte ki a nyelvkérdést tisztviselőivel szemben, négy évvel az impérium átvétele után adott időt a szükséges nyelvtudás megszerzésére. Vásárhelyen az emberek száza váltak kenyértelennek, mert máról-holnapra, minden figyelmeztetés nélkül, télen kitétték a családfőt az utcára? A cáfolat tehát kérdéseket váltott ki s ezeket a kérdéseket tettük fel a marosvásárhelyi interimár bizottság elnökének.

Mi tehát a magyar gyűlölet

Ami magyar gyűlöletet illeti, hivatkozunk a tényekre:

igaz-e, hogy több mint 70 családot tett kenyértelenné első kisebbség elbocsátási akciója? Igaz-e, hogy elbocsátotta a mozikból a kisebbségi alkalmazottakat, igaz-e, hogy még utcaseprő sem lehet magyar Vásárhelyen?

A védekezés ezekre a letagadhatatlan tényekre Dandea Emilnek a következő: A tisztviselőket elbocsátotta, mert nem tudtak románul és még az érvényben levő magyar törvények irták elő, hogy köztisztviselő nem lehet, aki nem tudja az állam nyelvét.

A magyar törvények ezt tényleg előírták, de nem négy éves impérium után és a román állam is csak most kezdte meg a szigorított nyelvpolitikát, amivel Dandea Emil dr. 15 évvel megelőzte — városi tisztviselőkkel szemben egy kétségtelenül magyar többségű városban. De Dandea dr. tovább megy.

Beismeri, hogy még utcaseprőt sem veszel magyart a város szolgálatába. Indok: a marosvásárhelyi kisebbségi vállalatok sem alkalmaznak kellő számban román alkalmazottakat

ezért ő a városi szolgálatban ellenszolgáltatás a reciprocitásnak ezt a hiányát. Ennél a kérdésnél is elfelejtkeznek arról, hogy

ma a kisebbségi vállalatok csak azon az áron tudnának román alkalmazottakat felpenni, ha elbocsátásuk kisebbségi régi alkalmazottaikat,

elfelejtkeznek arról, hogy a román tisztviselőosztály elhelyezkedési lehetősége mindössze néhány éve nehezedett meg s az impérium első éveiben, amikor a vállalatok megalapozódtak és szervezkedtek;

hiány volt román intellektuelekben s a meglepőknek eszük ágában sem volt szerény jövedelmű magánalkalmazotti állásban elhelyezkedni.

Ezzel szemben megkezdődött már a kiűző képesítési magyar tisztviselőosztály kilincselése s boldogan fogadtak el akármilyen szerény megélhetést.

A marosvásárhelyi vízdijak leszállítására vonatkozólag az időközi bizottság elnöke tagadja az antiszociális tendenciát és kiemeli, hogy

a lakók helyett áthárította a háztulajdonosok vállaira a vízdijakat.

Ez tényleg úgy néz ki, de nem bizonyos, hogy akkor is, „ha megkaparom”. Mert általános szabály, hogy a vízdiaknál a „taxa locativa” az irányadó, vagyis a házár összege, míg

Vásárhelyen az egész ház telekértéke után vették ki a vízdiakat,

ami a gyakorlatban azt jelenti, hogy a házban levő pincelakás lakója ugyan olyan arányban fizet vízdiakat, mint a nyolcszobás lakás bérlője.

Hol itt a szociális megoldás? Hogy a háztulajdonos nyakába szakadt a vízdi fizetési kötelezettsége? Joga van áthárítani, át is hárítja, legfeljebb — az egyiknek sikerül... és a többi...

A Marosvásárhelyi nemzetiségi megoszlására szolgáló adatokra

vonatkozólag hivatkozok Dandea dr. az 1927-es népszámlálás eredményére s alátámaszta azzal az érvel, hogy ezt Bernády György polgármestersége alatt állították össze. Meg is mutatja az erre vonatkozó aktákat.

Hogy Bernády polgármestersége alatt hajtották végre, nem bizonyít semmit, mert

Bernády sem tehetett egyebet, mint-hogy végrehajtatta az erre vonatkozó kormányutasításokat.

A népszámlálás utáni perekből tudjuk, mit jelentett az „etnikai származás” körüli vita. De még erre sem hivatkozunk. Ellenben

hivatkozunk egy román adatra, az 1920-ban megjelent Dictionarul Transilvanian adataira, amely szerint

1920-ban Marosvásárhelynek volt 30 ezer 988 lakosa. Ebből 25.158 volt magyar és 3947 román.

Nehogy egy pillanatra is tévedésben legyünk, sietek hozzátenni,

a Dictionarul már akkor külön nemzetiségnek vette a zsidókat s számukat ugyanakkor 3247-ben állapítja meg.

Hét év alatt tehát Marosvásárhely lakossága haterzerrel emelkedett, ezzel szemben az arányszám ugy toledott el, hogy a magyar kisebbség lélekszáma ötezerrel esett s a románságé több mint nyolc ezerrel emelkedett.

Ezek a száraz számadatok minden vitakozásnál ékeesebben beszélnek.

De felhoztuk itt azt is, hogy még az általa megadott számarány mellett is súlyos igazságtalanság — például — az az utasítás, hogy

a városi zeneiskolában eltiltotta a magyar nyelv használatát.

Dandea dr.-nak erre adott válaszát érdemes külön kihangsúlyozni és leszögezni abban a reményben, hogy az idő és az események nem cáfolják meg. Azt válaszolta ugyanis, hogy

szó sincs ilyen tilalomról. Csak arra adott utasítást, hogy hivatalos nyelvként a román nyelvet kell használni, de nem tiltotta el, hogy oktatás közben a kisebbségi növendékeknek a magyar nyelvet is használják.

Hogyan hallgat az együttműködésre,

ezt készséggel elismerjük. Azt is, hogy ma már talán hajlandó az együttműködés érdekében némi áldozatokra is. De nem szabad csodálkoznia azon, ha ez a hajlandóság ma még erős ellenállásra talál és Marosvásárhely magyarsága nem tudja azt a valóságos pánikhangulatot elfe-

Miért nem tartják meg a községi választást Marosvásárhelyen?

Dandea Emil dr. ezuttal is azzal tért ki először a kérdés elől, hogy ez a kormány feladata. Kétkedniünk ennek a válasznak az őszinteségében, mire azzal válaszolt, hogy nem tartja fontosnak, így is tud dolgozni és dolgozik is.

A cáfolata — válaszoltuk — arra mutat, hogy mégis csak fontosnak tartja a közvélemény ítéletét és hivatkozása a polgárság bizalmára pedig arra, hogy hisz a mellette megnyilvánuló többségben, tehát ne térjen ki általánosságokkal a kérdés elől.

Nem térek ki, de más szempontból sem volna értelme ma egy községi választásnak.

A közigazgatási törvény ismét renvizio alatt van, ha ma megtartjuk a választást, ki vagyunk téve annak, hogy ki-dobtuk 70 ezer lejnyi költséget és két hónap múlva ismét választhatunk.

Ha csak azon múlva, hogy meg akarom tartani a hatalmat, nyugodtan megtarthatnám a választásokat, mert higye el kaptam már a magyarság részéről is bizalmas ajánlatot (?)

amelyik biztosítaná részemre mai tisztiséget. Az is valótlán, hogy végleg be akarok rendezkedni a marosvásárhelyi polgármesteri tisztségre.

Amint kormánypálozás állna be, meg

lejtene, ami akkor erőt vett a városban, amikor az utcára kerültek a százai azoknak, akiket ezer szál kötött csaknem minden magyar család felé ebben a városban.

Ami héthónapi működésének eredményét illeti, nem kívánunk Dandea dr.-al szemben a demagógia álláspontjára helyezkedni, tehát értékeljük azt, amit elévített, háta mögött az egész kormányapparátus segítségével, de ennek a munkának a részleteit nem tartjuk alkalmasnak ebben a pillanatban megvitatni.

A dolgokat különben sem a múlt bűneinek felsorolása dönti el. A kérdés rendezésének van egy igen egyszerű módja: a községi választások elrendelése Marosvásárhelyen. Feltettük tehát a kérdést az időközi-bizottság elnökének:

sem várnám, hogy meghagynak-e tiszt-ségemben, vagy felmentenek, önként távoznék azonnal.

— Tehát szó sem lehet egyelőre választásról?

— Egyelőre nem ..

— S hogyan lehetne addig a mai áldatlan helyzetből kiutat találni?

— Ismétlem, én a mai helyzetben is jól érzem magam és tudok dolgozni, sőt... És különben sem rajtam mulik.

En meglettem ajánlatom: hajlandó voltam az időközi-bizottság alelnöki, tehát a helyettesem állását és ezenkívül négy tanácsosi állást átengedni a magyar kisebbségnek. Ennek ellenében semmiféle személyi kikötésem sem volt, tehát azt delegáltak volna, akit jónak látnak. De előre prejudikáltak és nem fogadták el, holott én szívesen dolgozom együtt.

— Ezt az ajánlatát ma is fenntartja?

— Feltétlenül!

— És hajlandó a kormánynak ilyen értelmű előterjesztést tenni?

— Bármikor.

A marosvásárhelyi magyar kisebbség képviselői bizonyára tudatában vannak kötelelességüknek és megtalálják erre azt a feleletet, amely a város érdekének legjobban megfelel.

Asztalos Sándor

Török Ferenc esperest felmentette a törvényszék

Csikszereda, december 2

lekmény hiányában felmentő ítéletet hozott.

Lascu ügyész fellebbezést jelentett be. Török Ferenc esperest első ízben nagy fel-tűnést keltő ítéletben 5 évi fegyházra ítélte a bíróság. A fellebbezés tárgyaláson a tábla azon a címen, hogy a védelmet korlátozták jogaiban, megsemmisítette a törvényszék ítéletét és új tárgyalást rendelt el.

A csikszeredai törvényszék ítélete nagy megnyugvást keltett és teljesen tisztázta a meghurcolt Török Ferencet az érdemtelenül súlyos vádak alól.

Kinos pofozkodási botrány Nagyvárolyban

Volt alpolgármester és gyárigazgató verekedése a sportklubban

Nagyvároly, december 2.

Kinos botrány kelt nagy feltűnést az egyébként csöndes Nagyvárolyban. A Viktoria sportegylet klubhelyiségében történt az eset, szereplői a városka társadalmának ismert nevei.

Dr. Pop Gyula volt alpolgármester, a klubhelyiségben orvul megtámadta és arculütötte Weinberger Sándor papirgyári igazgatót.

Weinberger, aki hölgyek társaságában állott, a váratlan támadásra megfordult és habozás nélkül a volt polgármesternek esett.

Letörlesztette a kapott pofont kamatokkal együtt,

mire parázs verekedés támadt, melynek a körülállók közbelépése vetett véget.

Pop dr. levélben kéri bocsánatot a klub vezetőségétől a botrányért, az ügy kivizsgálására külön bizottságot küld ki a klub.

A botrány előzményei még Pop alpolgármesterére vezethetők vissza. Pop dr. valami hivatalos ténykedéséért bizonyos összeget követelt a papirgyártól, melynek kifizetéséről Weinberger igazgató hallani sem akart. Az alpolgármester azóta kérelmelhetetlen ellensége az igazgatónak, a perek egész sorozatát indította a gyár ellen, melyekben azonban mindig vesztes maradt. Ugyátszik, nem tudta elviselni, hogy a legutóbbi perben is a papirgyár győzött és ilyen kinos botrány útján akart „elégtételt” szerezni magának.

HIREK

TORES

nem nyilatkozik

Temesvár, december 2.

— Hallotta uram, itt van Tores?
— Tores? kérdem és szemöldököm kérdőleg felszalad a homlokomra.

Miután izgatott barátom látja, hogy teljesen műveletlen és kulturálatlan vagyok, megmagyarázza:

— Tores a „Paramount Pikésorsz” európai híradó-riportere, a világ legszemtelenebb embere, királyok barátja, fejedelmek bizalmasa és a legrejtettebb európai titkok tudója.

— Ach Tores! kiáltok fel és úgy tűnik, hogy már olvastam róla valahol valamit, de ez csak olyan kényszerképzet. Amint utólag meggyőződom: sosem hallottam róla.

Tores? Paramount? Európa? Amerika? majd hirtelen az jut eszembe, hogy egy vakmerő filmoperatőr egyszer a Vezuv fölé fesztett drótkötélén végig utazott és lefényképezte a borzalmas kráter belsejét. Amig így kalandoznak gondolataim izgatott barátom meséli:

— Tores az udvari vadászaton volt, a fotóriporterek közül ő volt az egyetlen, aki a királlyal ebédelt. Gépével mindenütt ott volt és senkisére merte elküldeni.

Könnyű akkor szemtelennek lenni, gondolom magamban és felbuzdulva rohanok fel a szálloda lépcsőjén, hogy elcsipjem a földgömb legszemtelenebb emberét, aki tegnap érkezett Egyiptomból és holnap adja repülőpostára az atlatolós héten filmezett riportjait.

Tores szemben jön lefelé a lépcsőn: negyvenéves, kerek kutyafeje van, valódi teveszörkázat, angol pipa nincs a szájában, ki akar kerülni, de nem engedem. Mészáros Tores? — Uil Rövidesen a német nyelv használatában állapodunk meg, de Tores közben fut le a lépcsőn.

— Ó, borzasztóan sajnálom, — mondja angolos németességgel — egy percnyi időm sincs, várnak az urak!

Majd megmutatom én, hogy mi az szemtelennek lenni.

Kérdésekkel ostromolom: A legmerészebb felvétel életében? Fejedelmi ismerősei? Oroszországban járt-e? Fizesse? Genf?

Egy szót se válaszol a kérdésekre, csak állandóan bocsánatot kér, már nagyon kétségbeesve, de még mindig menekülve. En nem kérek bocsánatot. Megfogom jó finom, meleg teveszörkázatát és húzom. Nem akar. Semmi képpen sem akar megszólalni. Lefejti kezemet, megragadja jobbmot és azt rázogatva viszontlátást köszön. Nem engedem magam. Végre megérkezünk egy konfliktushoz, a szálloda kapuja előtt. Epp amikor a ló füleiben egy légy rendetlenkedik és ennek következtében az hatalmasan megrázza fejét. Tores könyörögve esküszik arra, hogy néhány héten belül visszajön Romániába és akkor, akár két órát is szentel nekem, majd kitepi magát kezeim közül és befurja magát az urak közé, akik türelmetlenül, de tiszteltteljes kövérésséggel várnak rá.

Tores ott halántékát törölve nekilendül a konfliktus zotyogásával a városnak és a sarok mögött a kövér urakkal és az érzékeny lóval együtt eltűnik.

Micsoda egy hólyag, gondolom magamban és mindezt csak azért, mert legalább 100 ezer lejes havi fizetéssel európai ágyukat, tankokat, manővereket és löversenyeket és hercegi házasságokat fényképez. Micsoda egy hólyag: a velem folytatott küzdelem ideje alatt mondhatott volna néhány értelmes mondatot és kellemes benyomást hagyhatott volna maga után.

De ez neki ugyanannyira nem fontos, mint amilyen bizonyos az, hogy a felvételek, amelyeket ő városunkról készített, csak két év múlva kerülnek ide, egy olyan kopott híradóban, hogy annak képein városunkra már rá sem ismerünk.

Es különben is: ez a Tores nekem se fontos és félóra múlva elfelejtem a nevét...

m. n. j.

— Ujból drágult az igazságszolgáltatás. December elsejével az igazságszolgáltatás terén két újítást vezetnek be. Az idevonatkozó, nemrég megszavazott törvények alapján a jövőben postán fogják kézbesíteni a bírósági végzéseket és idézőket. Ugyanakkor minden igazságügyi épület mellett megszervezik az épületfenntartó és igazgató tanácsot (Comitetul de Eforie). E tanácsoknak kötelességük az épületek fenntartásáról, bővítéséről és berendezésük karbantartásáról gondoskodni. A szükséges alapokat különböző segélyekből és az e célra kibocsátott bélyegekből szerzik be. Így december elsejétől a törvényszékek és járásbírók által nem hivatalból, tehát kérésre kibocsátott okiratokra 50 banitól 2 lejig, míg a táblák és a legfelsőbb semmitőssékhöz beadott és azok által kibocsátott okmányokra 2—10 lejig terjedő különleges bélyegeket kell ragasztani. Az újabb bélyegilletékek alól az állami, megyei és községi intézmények mentesek csupán.

Adolf Braun acheni iskolaorvos könyvet írt *Krankheit und Tod im Schicksal bedeutender Menschen* címen, amelyben a világirodalom és világtörténelem nagyjainak betegségeit, halálukat, patológikus vonatkozásait foglalja össze. Könyvének, amely a stuttgarti Ferdinand Enke kiadó cég kiadásában jelent meg, 33-ik lapján a következő meglepő sorokat olvassuk: „Der Polnische Lyriker Petöfi (1823—1849) war seit dem unglücklichen Gefechte bei Schässoburg verschollen”. Azaz: Petöfi, a lengyel lírikus a szerencsétlen segesvári csata után eltűnt. Megszoktuk, hogy annyi sok magyar érték alkotását elszakították már tőlünk magyarságtól. Előítatják, hogy Irinyi találta föl a gyufát, hogy Jedlik Anyos konstruálta meg az első dinamót, hogy id. Endz Géza ismerle föl elsőül az állatok és növények együttélését. Még arra is tudunk példát, hogy Liszt Ferencet, a zenetűnt németnek könyvelték el. De arra még nem volt példa, hogy Petöfit lengyelnek minősítsék. Ugy látszik, hogy a náci uralom azt a bizonyos híres német alaposságot is megszüntette.

Kaucuksziv dobog a „halott” mellében

Szmírnov varsói sebészstanár beszámol szenzációs kísérleteiről

London, december 2

A Daily Express Szmírnov lengyel sebészstanár nyilatkozatát közli, amelyben a világhírű orvosprofesszor az utóbbi időben végzett kísérleteiről számol be. — Szmírnov nemrégiben a szovjetkormány meghívására Moszkvába utazott és Stalint gyógykezelte. Elmondotta Szmírnov az angol újságíróknak, hogy az utóbbi időben

egy új módszer segítségével visszahozott az életbe 12 olyan embert, akiknek a szíve már megszűnt dobogni.

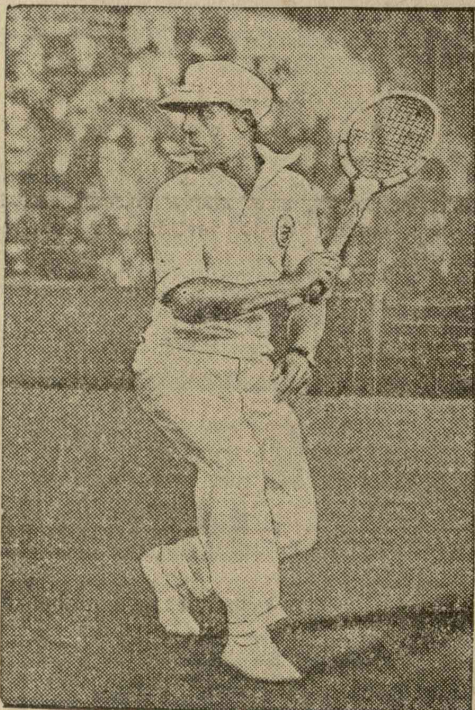
Felnyitott a mellüregét — beszélte a professzor — és kiveszem a szívet, amely-

tek a helyébe egy elektromosan működő kaucukszövet helyezek.

A kaucuksziv kitűnően működik az alatt a pár perc alatt, mialatt az igazi szívet munkába veszem és a szükséges műtétet elvégzem.

Egy héttel ezelőtt szívzélhűtésben meghalt egy beteg. Hozzáam hozták a „holttestet”. Kivettem a szívet és villamoszövet helyeztem el mellüregében. Az ember fölnyitotta szemét. Amikor ezt láttam, rögtön kicseréltem a kaucukszövetet a valódi szívre, így injekciót adtam neki és ez az ember ma is életben van.

KOZELUH KAROLY

cseh mesterjáékost a lengyel teniszegyesület, a Davis-cup legénység előkép-zéséhez, trénerként szerződtette

— Kihirdették a szatmári Kőlcsey-kör irodalmi pályázatának eredményét. Szatmárról jelentik: Tegnapi hírdették ki a Kőlcsey-kör irodalmi szakosztálya által kiírt pályázat eredményét. A pályázatra több pályamunka érkezett be. A bíráló bizottság jelentése után felbontották a pályaművek jelítség leveleit. Az 1500 lejes pályadíjat Losonci Nagy Ilona szatmári tanárnő pályamunkája nyerte. Kovács Károlyné, Percz Ilona kövérremetű református pap felesége és dr. Lévy Lajos székesgyőrvári tanár pályamunkáit dicsőretek jutalmazták. A Kőlcsey-kör a pályázat eredményét ünnepélyes ülésen hirdette ki. Az ülésen Debreczeni István református lelkész, a kör elnöke tartott határozó beszédet. Egyben elhatározták, hogy a magyar ifjúság részére új pályadíjakat tűznek ki.

— Nincs még fordulat a Hattyu-utcai gyermekgyilkosság ügyében. Nagyvárodról jelentik: A Hattyu-utcai gyermekgyilkosság ügyében a rendőrségi nyomozás még semmi biztosat sem tudott megállapítani. Egyetlen eredmény csak az, hogy Mártonfi szobafestő és mázó, aki feleségét a gyermekgyilkossággal megvádolta, kezd ellentétbe jönni első vallomásaival s most már azt vallja, hogy a gyermekgyilkosságról ő is tudott, a holttestet feleségével együtt helyezték egy dobozba a gyermek elföldelésében azonban már nem vett részt. A rendőrség kihallgatta a mentőállomás szolgálatos orvosát is, de az kijelentette, hogy a kérdéses éjszakán senki sem hívta a mentőállomást s így nem igaz az, hogy a férfi kérte volna őket, hogy legyenek

beteg felesége segítségére. Mártonfiné egyébként súlyos betegen fekszik a Bábaképzőben s így újra kihallgatni nem lehetett. A gyermek holtteste sem került elő, bár az ősi temető egészen átkutatták. Addig, amíg a holttest elő nem kerül, s az orvosok nem tudnak a halál okáról véleményt mondani, a rendőrség nem is igen remélhet bizonyító erejű adatot a sötét tragédiával kapcsolatban.

— Köröznek egy nagyvárad magántisztviselőt. Tudósítónk jelenti: Miklósi István 28 éves magántisztviselő több előkelő rádiókereskedőtől rádiókat kért bizományi árusításra. A kapott gépeket el is adta, elszámolni azonban elfelejtett, sőt ismeretlen helyre távozott. A rendőrség a károsultak feljelentésére körözölevelet adott ki ellene.

— Az indulatos jegyző. Tudósítónk jelenti: Petruț Gábor monospetri jegyző beállított az ottani adóhivatalba és valami iratot kért Perian Liviu perceptortól. A perceptor, aki nagyon el volt foglaltva, kérte a segédjegyzőt, hogy várjon egy kicsit. A jegyző erre olyan dühbe gurult, hogy felkapott egy tintatartót a perceptor íróasztaláról és azt Perian Livius arcába vágta. A magáról megfélemedezett jegyző ellen megindult az eljárás.

— Margittai hírek. Tudósítónk jelenti: December 31-én, Szilveszterkor nagy közigazgatási bál lesz Margittán. Az estélyen nagyvárad művészek és a hazajövő diákság fog szerepelni. Dr. Drugárin Traianné irányítása mellett már nagyban folynak az előkészületek. Az estély tiszta jövedelméből emlékművet állítanak fel Margittán. — December 2-án nagyszabású előadást rendez a boggyoszlói ifjúság, a próbák már nagyban folynak Grama Leontin vezetésével. — December 2-án a nagyvárad kereskedelmi csarnok helyi tagozata rendkívüli közgyűlést tart.

— Kolozsmegeyi hírek. Kolozsvárról jelentik: Rostás János gyalui cigány, továbbá Miklós György és Péter nevű fiai ez év tavaszán Gyalun és Gyalu környékén 25 lovat loptak. A loptott jószágot szerették volna értékesíteni, de nem boldogultak, mert nem volt marhacédula. A loptott állatokat tehát másképpen hasznosították: a lovakat leölték, husukat megették, a lenyuzott bőröket pedig 800—1000 lejes áron adták tovább. A csendőrség csak több mint félévig tartó nyomozás eredményeképpen leplezte le a veszedelmes lólovajokat és mind a négy Rostást átadta a kolozsvári ügyészségnek. Itt aztán, a kihallgatások megejtése után, Rostás Miklóst szabadlábra helyezték, a többi ellen pedig vizsgálati fogságot rendeltek el. — Hegedűs Lőrincz mákfólvai lakos a csütörtöki vásár alkalmával Pistuka Sándor vásáros zsebéből 300 lejt loptott. A zsebtolvajt a csendőrök elfogták és átadták a kolozsvári ügyészségnek. — Doboka János Fundatura községbeli 23 éves szolgaleány gazdájától, Russu Simontól, 23 ezer lejt loptott és azután Bukarestbe szökött. Ott Kisa József detektív a körözölevél alapján felismerte és megbírságoztatta visszazsároltatta Kolozsvárra.

— A nagyszabású református Nőszövetség december 2-án, vasárnap este 8 órai kezdettel az „Elite” termében (Str. Regele Carol II. 26.) táncal egybekötött Mikulás-estet rendez a református szegény gyermekek karácsonyi felkészítésére.

ABLAK

— Hírek Székelyhídról. Tudósítónk jelenti: A napokban érkezett le a kerületi tanügyi felügyelőséghez a minisztériumból az augusztusi nyelvvizsgák részletes eredménye, amely a leghalmozottabb tanulókat katasztrófális eredménnyel járt. Ebben a kerületben (a temesvári kerületben) 190 felekezeti tanító bukott meg. Az elbukott tanítók kétharmada református. A székelyhídi járásban körülbelül 40—50 tanító Székelyhídon 2 református, névszerint Polzár Vilma és Péter Béla buktak meg. — A téli óta szünetelő mozi a legrövidebb idő alatt ismét megindul. — A Székelyhídtól pár kilométerre fekvő Asszonyvásár községben őrási lakosság kétségbeesése és felháborodása napok óta folyik az adóvégrehajtás. Annak idején megirtuk, hogy Biharnak ezt a részét nyáron a jegeső teljesen elpusztította, úgy, hogy a lakosság kenyér nélkül maradt. Kértek az illetékesektől segítyt, vetőmagot, de semmit sem kaptak. Ugyhogy a vetőmagnak való búzát is a szomszéd falvakból kéregették össze. Most aztán el lehet képzelni, hogy ilyen helyen, ahol a lakosságnak semmije sincs, milyen az adóvégrehajtás. Akik látták, azt mondják, olyan, mint a háború alatt a menekülő népet. A szerencsétlen emberek butorait, pénzeit, ingóságait a végrehajtó szekerei egész nap hordják a község házaira és ott összehányják. Pedig az adó ezzel sincs kifizetve. A hatóságok legalább ha egyebet nem, haladéktalanul adhattak volna a szerencsétlen embereknek.

ERDELYI GONDÜZŐ

cimmel a karácsonyi ünnepekre jelenik meg az erdélyi társadalmi és közművelődési életben létező legjelentősebb folyóirat, amely a városi és falusi mükedvelők, dalegyesültek és a tekézősportegyesültek célkitűzéseit igyekszik szolgálni.

Felhívjuk minden érdeklődő dalárdistáknak, mükedvelőknek és tekézőknek figyelmét erre az újszerű folyóiratra!

Az Erdélyi Gondüző hetenként megjelenő számai nyilvántartják és megörökítik a dalárdák, mükedvelők és teke-egyesültek minden kulturális megnyilatkozását, sorsukat figyelemmel kíséri és törekvéseiket előmozdítja s azonkívül a szak- és szépirodalom tanító, nevelő, mulattató közleményeivel és gazdag illusztrációs anyaggal életkelti tartalmát.

Az Erdélyi Gondüző első száma től oldalon jelenik meg, Horosz Béla nak, Románia négyszeres műkorcsolyázó bajnokának szerkesztésében az erdélyi magyar újságírás és irodalom legkiválóbb munkásainak közreműködésével. Előfizetési ára egész évre 220, félévire 120 lej. Egyes szám ára 5 lej. Előfizetéseket és minden a dalkultúra, mükedvelő-színészet és tekézősport körébe vágó közleményt érdeklődést elfogad a lap szerkesztősége és kiadóhivatala: Brassó, Str. Regele Carol 56.

— Pénzt „fogtak” a körösi halászhok. Nagyvárodról jelenti tudósítónk: Szombaton reggel a ligeti halászhok egy nehéz csomagot húztak ki a Körösből. A csomagban nagy meglepetésükre egész csomó 10 lejes érem volt. Jelenést tettek a rendőrségnek, ahol megállapították, hogy az érmek hamisak s abból a pénzhamisításból erednek, amelynek tetteseit Borsos volt városi gépkocsivezető és Dandé István lakatos személyében nemrégiben tartóztatták le. A talált hamis pénzt a hamisítók por irataihoz csatolták, mint bűnjelét.

— Bágyadt, levert, dolgozni képtelen egynekél reggel éhgyomorrra egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvíz a bélmozgást csakhamar megélénkíti, az emésztőcsatornában összegyűlt salakot kiüríti, a vérkeringést szabaddá teszi és a gondolkodó, és munkátességet emeli. Beható kórházi kísérletek folyamán bebizonyult, hogy a Ferenc József keserűvíz gyomorsavas szellemi munkásoknál, neurasténia embereknel és betegeskedő asszonyoknál is rendkívül jótékony hatást fejt ki.

Egy nyolcéves kisfiu agyonlőtte 9 éves fivérét

Arad, december 2. Megrendítő testvértragédia történt az Arad melletti Boneu telepen. Berár István 8 éves kisfia játszadozott az udvaron. A kisebbik fia hirtelen ötlettel beszaladt a házba, leakasztotta édesapja vadászfegyverét és azzal jött ki az udvarra:

— En vagyok a vadász, te vagy a nyúl. Azzal ráfogta bátyjára a fegyvert, amely a következő pillanatban

hangos dörrenéssel elsült, a sörétek a szerencsétlen kisfiu mellébe fúródott. Egyetlen jajkiáltással, holtan rogyott össze.

A vizsgálat megindult annak megállapítására, kit terhel a felelősség, hogy a kisebbik Berar-gyerek a fegyverhez jutott és akarattal is halálra

K Ö Z G A Z D A S Á G

A kikötővárosokban ezer vagon gabona vévőjét várja

A bab ára napi 4000 lejjel is esett — Az árpa ára is zuhan

Bukarest, december 2.

Az elmúlt héten több mint ezer vagon gabona érkezett a kikötővárosokba, azzal a rendeltetéssel, hogy exportra kerüljön. Külföldről azonban nincsen semmi kereslet és így csak természetes, hogy a gabonaárak egész héten estek. Konstancában az árpa és tengeri, Brailában különösen a bab és Galacon a tengeri ára esett vissza erősen. Volt nap, amikor Brailában 2000, Galacon pedig 4000 lejjel ment le a bab ára, míg az árpánál körülbelül 2000 lejes áresést hozott az elmúlt hét. És a felhozatal egyre nagyobb, pedig külföldi viszonylatban is csak egy-két cikk iránt van némi kereslet.

Konstancában a gabonaárak így alakultak az elmúlt héten:

Buza hét elején 445—450 lej, azután 400—

350 lej, falusi árú. Tengeri nyers állapotban 150—180, tavalyi vaj vegyített árú 185—187.50, de a hét végén már 130 lejjel is adták mását. Az árpa 250—255 lejes árral indult, lement 240—245 lejre, de parasztárut szombaton már 230—235 lejjel is lehetett kapni. A zab ára a hét elején 220—270 lej volt, azután feljavult 235—285 lejjel és 260—280 lejes árral zárta a hetet. Rozsban nem volt üzlet. A hüvelyesek közül jóformán csak a bab iránt volt érdeklődés. Közönséges regáti áruért hét elején 315—325 lejt lehetett elérni, erdélyi babért 350 lejt, de már hét végén egyszerű babért alig fizettek 290—300 lejt, kövér babért 305 lejt, és erdélyi áruért 340 lejt. A köles ára változatlanul 300 lej maradt a hét folyamán. Az olajmagvak közül napraforgómagban egyáltalában nem volt üzlet, ugyszintén kendermagban sem. Navet-

ta-repcéért exportcélokra 530—550 lejt fizettek, tavaszi repcéért előbb 330, azután 350, majd megint csak 340 lejt, vadrepcéért pedig eleinte 230—240, a hét végén 220—235 lejt. A lenmag ára így alakult: 560—590 lej, majd 570—590 és 550—595 lej, a hét végén pedig 550—580 és 530—590 lej. Exportcélokra a kikötőbe érkezett összesen 632 vagon árú, főként tengeri.

A brailai gabonapiac multheti áralakulása a következő képet mutatja:

Buza indul 44.370—46.000—47.500 lej minőség szerint, azután 420—470 lej és hét végén 445—460 lej. A tavalyi tengeri ár 190 lej, kevert árú 185—182 lej, száraz idei tengeri 160—180 lej, közepes minőség 150 lej, nyers-tengeri 130—145 lej. Árpa a hét elején 260—266 lejjel indult, sőt 267.50 lejt is fizettek érte, a hét közepén visszaesik előbb 250 lej-

re, majd 247.50—245, sőt 235 lejjel, hogy a hét végére feljavuljon 257.50 lejjel. A zab ára 310 lejjel 280 lejjel ment vissza. Az egyszerű bab jegyzése hét elején 280—310 lej volt, hét közepén csak 270—280 lej és hét végén 250—260 lej. A jobb minőségű bab hét elején még 310—340 lejjel állott, azután fokozatosan visszaesett 285—300 lejjel. Kölesért 370—372 lejt fizettek. A napraforgómag ára 295 lejjel 280—290 lejjel gyengült, míg lenmagért átlag 302—305 lejt fizettek. Egész héten 325 vagon gabona, főleg bab és olajmag érkezett a dokkokba.

Galacon csak négy napon át volt piac a múlt héten, abból is csak az első két napon volt komolyabb forgalom. A buza ára 470 lej, a tengeri ár 160—205 lej, minőség szerint. Az árpa a hét elején 26.125 lejjel 24.850 lejjel esett vissza, a zab ára pedig 305 lejjel 290—300 lejjel. A rozsot 330 lejjel jegyezték. A bab ára a hét első napján vagononként 4000 lejjel esett az azelőtti hét befejező áraival szemben. Jegyzések: 260—270—300—400 lej minőségek szerint, majd 310—390 lej ugyanazon minőségeket, míg a takarmánycélokra 200 lej volt a bab ára. Mustármagért 370 lejt fizettek, napraforgóért pedig 310 lejt. A többi cikk iránt nem volt érdeklődés. Exportra összesen 119 vagon árú érkezett. Az utolsó két napon a tőzsdén egyetlen ügylet sem jött létre, sőt a vidéki felhozatal is kimarad.

Egy érdekes javaslat:

Románia térjen át a lejben való exportra és lejért való behozatalra

A devizakérdés megoldhatatlansága miatt napról-napra súlyosbodik a gazdasági helyzet — Huszonöt év kellene a behozott árak kifizetésére a mai devizarendszer mellett

Bukarest, december 2.

Az új kiviteli és behozatali rendszer körül a zavar ugyálszik elérte a tetőpontot és amint Manolescu-Strunga miniszternek a gazdasági érdekképviselet konferenciáján tartott előadásából kitűnik, most minden kezdődik elől. Az ipar, a kereskedelem, az exportörök és importörök, valamint ezeken belül a különböző kategóriák új javaslatokkal kell jöjjenek, a devizakérdés körüli konfliktus is elől kezdődik. Közben a vámhivatalokban ott hever az importált árú és nem lehet kiváltani, az importörök árú nélkül állnak karácsony előtt, a gyárak sorra leállnak nyersanyag hiánya miatt, a kikötőkben az áruhalmozódik a kivitelre váró árúvagonok száma, a petróleummal megrakott hajók nem tudnak kifutni és a külföldi hitelezők hónapok óta nem látják egyetlen fillért sem romániai vevőiktől. Bukarest tele van külföldi gyárosokkal és nagykereskedőkkel, akik kétségbeesetten várják az új rendelkezéseket és most, miután már hetek óta itt vannak, még kevésbé tudják, hogy mit csináljanak, mint amikor lejtek.

Amint előre látható volt, a devizakérdésben Manolescu-Strunga rendszere zátonyra futott. Eleinte arról volt szó, hogy az exportörök a Banca Națională megkapja azt a 40 százalékos, amellyel a külföldiek többet kell vásárolniuk, mint amennyi árut Románia megvesz tőlük és a többi deviza szabadforgalomba kerül, hogy az exportörök többet kapjanak érte és így pótolják ki azt a veszteséget, amellyel az árukat külföldön elhelyezik. Jött a Banca Națională és a pénzügyminisztérium, hogy az exportörök csak a második kategóriába tartozó árú kiviteléből származó devizák 60 százalékát adhatják el, azt sem teljes egészében, hanem a Banca Națională közvetítésével, vagyis minden deviza a jegybankhoz folyik be. Most aztán kiderül, hogy a Banca Națională még ennyire sem akarja a devizaforgalmat szabadrá tenni. Ezen a ponton a jegybank politikája teljesen megegyezik az exportörök és elsősorban a gyáripárosok álláspontjával, akik ugyancsak ellene vannak, hogy szabadforgalomban legyenek a nyersanyag, illetve más árú behozatalához szükséges devizákat megvenni, mert azok természetesen a hivatalos árfolyamot legalább 30—40 százalékkal meghaladó árakat fognak elérni.

Azt, hogy a november elseje előtt importált árúkat csak a második kategóriába sorozott árú exportjából eredő devizák 40 százalékából lehessen kifizetni, különben sem tartják megoldásnak. Eddig legalább ezeknek az árúknak a kivitele alig 10—12 százalékát tette ki a romániai exportnak, vagyis az évi

13.5 milliárdos exportból mindössze 1.35 milliárdot és ennek a 40 százaléka kellene szolgájon a ki nem fizetett árutartozások, kölcsönök, kamatok, osztalékok és más kötelezettségek rendezésére. A bukaresti kereskedelmi és iparkamara adatai szerint Románia kereskedői és gyárosai 14 milliárd lejjel tartoznak külföldön, vagyis évi 500—600 millió devizával pontosan 25 évig tartana, amíg lefizetnék ezt a tartozást. Ez talán konvenciális is az adósok egy részének, különösen azoknak, akik eddig azon a címen halogatták külföldi tartozásaik rendezését, hogy nem tudják a devizákat átutalni. A fizetni akaró importörök azonban nemcsak keveslik az erre a célra engedélyezett, illetve még csak nem is engedélyezett 40 százalékos, hanem jogtalanul tartják, hogy az árut drágábban vett szabadforgalmi devizával fizessék, holott ők azt a törvényes lejkurzuson adták el itt-

hon és különben sem lehet ma olyan könnyen előteremteni azt a tökéletességet, amely a szabadforgalmi devizavásárláshoz szükséges. Ezek az importörök tehát azt kérik, hogy szabadítsák fel a petróleum, fa és gabonakivitelből eredő devizák 40 százalékát is adósságtörlesztési célokra, de a devizákat a Banca Națională, vagy maga a kereskedelemügyi minisztérium hivatalos árfolyamon bocsássa az importörök rendelkezésére. Arra, hogy ez a kívánság teljesüljön, azonban nincs sok kilátás, mert Manolescu-Strunga az export fokozása érdekében a devizák szabadforgalmiért verekedik, viszont a Banca Națională, mint említettük, most már a második kategóriából eredő devizákat is magának követeli.

Közben, mialatt a kereskedelemügyi miniszter ellenkommunikációval cáfolja meg a Banca Națională közleményeit, minden egy helyben áll. A gazdasági élet a legteljesebb tájékoztatatlanságban van és egyre nagyobb azoknak a köröknek a száma, amelyek már nem bírnák, ha bármilyen rendszer következne is, csak a mai zűrzavar szűnne meg. Érdekes kuriózumként meg kell említenünk azt a legújabb megoldási javaslatot, amely elég számos hívót kezd toborozni, hogy Románia teljesen adja fel a devizagazdálkodást, amelynek kiegyensúlyozott rendezése amúgy sincsen kilátás és térjen át egy olyan rendszerre, hogy csak lej ellenében vásárol és csak lej ellenében exportál. Ezáltal a lej iránt akkora kereslet volna teremthető, amely nemcsak eltüntethetné a hivatalos és piaci árfolyam közötti különbséget, hanem fölöslegessé tenné minden kereskedelmi megszorítást.

Az eladó, akiből vevő lesz

Ha a tökmag ára esik, jól jön a gépirókisasszony géphibája

Temesvár, december 2.

A temesvári gabonakereskedőket élenként foglalkoztatja az a konfliktus, amely a Dengl és Kleimann nagy gabonaszállító cég és Szentendrei J. szentannai gabonakereskedő között egy kötlevelelben történt „elírás” miatt támadt.

Szentendrei ugyanis mintegy három héttel ezelőtt Temesváron járt, hogy nagyobb mennyiségű tökmagkészletét értékesítse. A szentannai gabonakereskedő az országosan ismert Dengl és Kleimann cégnek is felajánlotta készletét, amelyből az három vagon mennyiségűt az akkori 4.80-as árfolyamon le is kötött. Az üzletről szabályos kötetet is csináltak a felek, amit a Dengl és Kleimann cég gépirókisasszonya gépelt és azt az eladó és vevő cég aláírta.

A kötlevelel értelmében Szentendreinek a szállítást november végén kellett volna eszközölnie és ezért a napokban belátogatott Temesvárra, ahol felszólította a Dengl és Kleimann céget, hogy diszponáljon a megvett áru szállítására névze. Szentendrei legnagyobb meglepetésére azonnal válaszoltak neki, hogy a szállításra

vonatkozólag ők várják Szentendrei diszpozícióját, majd amikor a vidéki gabonakereskedő teljesen összezavarodott, megmutatták neki a kötlevelet, amelyben ő mint vevő szerepelt, a cég pedig mint eladó és alatta a felek szabályos aláírása.

Az üzlet megkötésekor ugyanis, három héttel ezelőtt az történt, hogy a szerződésben a gépirónó valószínűleg tévedésből felcserélte a szerződők neveit, eladónak szerepeltetve a vevőt és vevőnek az eladót, amely formai hiba Szentendrei figyelmét elkerülte. Viszont nagyon jól használhatták fel ezt a hibát Dengl-Kleimannék, akik ezen az uton akarnak kibujni az aló! a veszteség alól, amelyet az időközben előállott nagyarányú olajmag árfolyamzuhanás okoz nekik. A tökmag ára azóta ugyanis 4.80-ról 4.20-ra zuhant, de ez az ár is illuzórium, mert olajmagra nincs vevő.

A Dengl-Kleimann-cég az ügyet nem volt hajlandó fair uton elintézni és Szentendreitől a téves szerződés betartását követelte, amit ez természetesen megtagadott, ellenben a tényállást az üzlet közvetítője jelenlétében, dr. Putrici köz-

jegyzővel felvettette, hogy ennek alapján további lépéseket tehessen „üzletfelei” ellen.

Hir szerint Szentendrei és a Dengl és Kleimann cég között az ügy elintézésére megindultak az egyezkedő tárgyalások, amelyeknek kimenetelét érdeklődve várják a temesvári gabonakereskedők.

(*) Kitüntetés. Deutsch Jul cég, az első brassói gépgyár és vasöntődjében legutóbb egy ritka és szép ünnepély zajlott le. Ezen gyár 5 munkása és tisztviselője a „Meritul Comercial” Cl. III. „érmével” lett kitüntetve. A kitüntetettek névsora a következő: Molnár Mihály 50 év óta, Dumitru Vilcs 47 év óta, Rákosi István 32 év óta, Karl Kremer 30 év óta és Franz Hornung 29 év óta állanak a Jul. Deutsch cég szolgálatában. Az ünnepély összehozta a cégtulajdonosokat a kitüntetettekkel, akik tanúi voltak ezen 101 év óta fennálló üzem fejlődésének. Az ünnepélyen csak egy ember hiányzott, Franz Hornung, akit a halál csak nemrég szőlított el a munka mellől.

* III és Petrov, 12 szék c. regénye. A fiatal orosz írónemzedék két reprezentánsának humoros regénye. Egy székbe rejtett kincsért folyó kalandos hajszá története, amely egyszerűsége és szíves társadalmi, kulturális és gazdasági viszonyainak mulató és maró szatírája. A könyvet az orosz eredeti 4. kiadásából Gellért Hugó fordította. A 408 oldalas könyv ára 102 lej. Kapható a Brassói Lapok könyvosztályában, Brassó, Kapu-u. 56—58 az udvarban.

Administrația Spitalului Gh. Mărzescu No. 1.109/1934.

ARLEJTÉSI HIRDETMEY

A régi kórház nőgyógyászati osztályában szükséges részleges helyreállítási munkálatnak vállalatba adása céljából f. 6. december hó 20-án d. e. 11 órakor nyilvános árlejtés tartatik, lepecsételt, bélyeggel ellátott ajánlatokkal a nyilvános számviteltől szóló törvény 89—110 cikkeinek rendelkezései szerint.

A közelebbi feltelek és a végzendő munkálatok előirányzata a régi „Mărzescu Gh.” kórház irodájában, Kórházor 13 sz. alatt megtekinthetők.

Brasov, la 28 Noemvrie 1934.

Președinte: Efor-Secretari
Strat Joan m. p. A. Precup m. p.

Eforia Spitalului Municipal și județean

Gh. Mărzescu

A Mărzescu Gh. kórház igazgatósága.

No. 1.110/1934.

ARLEJTÉSI HIRDETMEY

Az új és régi Mărzescu Gh. kórház kenyér, tej- és tejtermékek, hus, gyarmatárak, liszt és tápszaneműekkel egy évre való ellátása céljából f. 6. december hó 20-án délelőtt 11 órakor nyilvános árlejtés tartatik, lepecsételt bélyeggel ellátott ajánlatokkal a nyilvános számviteltől szóló törvény rendelkezései szerint.

A szükséges mennyiségek és a közelebbi feltelek a régi kórház Kórházor 13 sz. alatti irodájában, naponta megtekinthetők. Ugyancsak az ajánlatok is benyújtandók.

Brasov, la 28 Noemvrie 1934.

Eforia Spitalului Gh. Mărzescu
Președinte: Efor-Secretari
I. Strat m. p. A. Precup m. p.

Stengel Károly elnök szerint:

Elpusztul gyergyó-szentmiklós iparossága

A gyergyószentmiklósi iparosság helyzetével kapcsolatosan Stengel Károly elnökhöz fordultunk. Az értékes iparos keserűen szavakkal és röviden jellemzi a helyzetet, hogy mire készül az iparosság?

— Kötélre! — válaszolja. — Idáig jutottunk. Ma-holnap nem marad más hátra. A megszámlálhatatlan nemű és nagyságu közterhekkel odajuttattak, hogy nem lehet már iparosságról beszélni. Szétzúllott, megsemmisülés felé tart az a kétségtelenül nagyjelentőségű erő, amit néhány évvel ezelőtt Gyergyó iparossága képviselt.

— Néhány héttel ezelőtt, — folytatta — az ipartestületi tagok kérésére, két igazgatósági tag kíséretében, szabályszerű razzitát tartottam az iparosok között a véget érni nem akaró kontáripár miatt.

— Ennek során kiderült, hogy a városban kétszer annyi kontár dolgozik, mint amennyi beirt tagja van az ipartestületnek. Közben nem számítottam kontároknak azokat a szerencsétlen iparostársaimat, akiket a könyörtelen és határt nem ismerő adópolitika fosztott meg törvényes kereseti lehetőségeiktől s most iparengedély nélkül, kontármódra kénytelenek maguk és családjaik száraz betevő falatjait megkeresni, — ha tudják.

— Az állami, városi, betegsegélyzői és más adók és illetékek nemhogy csökkenének, hanem egyre jobban és jobban szaporodnak. Ezt nem bírja az iparosság és ezért mondtam, hogy kötélre készülnek.

— Azonban, hogy jót is mondjak, — fejezi be a helyzetet tökéletesen jellemző nyilatkozatát az elnök, — az ipartestületi székházban székelő körünket átszerveztük. Madaras István volt bankpénztáros személyében új gondnokot alkalmazzunk, aki közmegelédésre vezeti azt a kört, melynek hivatása összetartani a nyomorúság hullámaiban egyre jobban elmerülő iparosokat.

A fenti, a helyzetnek teljesen megfelelő nyilatkozat végre belátásra bírta: az illetékeseket, hogy ne semmisítsék meg Gyergyó szépen fejlett iparát. Elvégre nem állami érdek, hogy egekig srófolj, a tárgyalagosság legelemből követelményeit is nélkülöző adókövetésekkel sirtássanak az egyik legerősebb adófizető osztálynak.

Semmiből sisánc

Gyergyó idegenforgalmi lehetőségében új, sokat jelentő határköhöz érkezett. Évek óta éri egy kifogástalan siugrósisánc hiányát. Többször kísérleteztek is ezirányban az elmúlt évek során, de eredménytelenül. Néhány héttel ezelőtt Barabássy Babko, Zárug István és a Romfeld-fivérek elhatározták, hogy tető alá juttatják a rég huzódó ügyet. Nem riadtak vissza attól, hogy egy bani sem áll ecélra rendelkezésükre. Nekifogtak. Kiszemelték a teret. Lemérték, majd megindultak. Minden tehetősebb embert adakozásra szólítottak fel. A gyergyóiak dicséretére válik, hogy megértették a hívó szót. Érezték, hogy ez olyan közérdek, amit elő kell segíteni és segítettek is. Ma ott tart a lelkes fiatatság, hogy a szakszerűen felépített sisánc készen áll. A melegedőház alapjai le vannak rakva s néhány héten belül azt is befejezik. Tehát a semmiből nagyjelentőségű eredményt hoztak ki. Bizonyították, hogy akarattal még Gyergyóban is komoly építő munkát lehet végezni. A sisánc jelentőségét csak akkor fogja igazán felfogni a város lakossága, ha a téli sportoknak annyira kedvező területet idegenek tömege fogja felkeresni.

Legközelebb:

Lássuk Érmelléket

Menesztik-e a városi tanácsot?

Közigazgatási vezérfelügyelő vizsgálta felül a város ügymenetét

Pictoreanu belügyminiszteri vezérfelügyelő két és fél napon át aprólékos körültekintéssel bogarászta Gyergyószentmiklós közigazgatási és pénzügyi ügymenetét.

Feltűnő volt ez a vizsgálat, mert már hozzá vagyunk szokva, hogyha valahol megjelenik a vezérfelügyelő, annak, legtöbb esetben, súlyos következményei lesznek. Annál indokoltabb tehát a közfigyelem Gyergyószentmiklóson, ahol nyíltan hangoztatják a kormánypárt bizalmi emberei, hogy a Câmpianu dr. képviselő-polgármester képére és hasonlatosságára alkotott tanácsot, rövid időn belül menesztik.

Tehát a mostani vizsgálatnak a célja, ha mélyebben a dolgok mögé nézünk, adatszerezés volt.

Ezzel kapcsolatosan, a városban elhíresztelt „soeredmény” dacára, idevonatkozó kétségtelen értesüléseink alapján, meg kell állapítanunk, hogy a vezérfel-

ügyelő vizsgálata befejezésével feltette a kérdést a város választott polgármestereinek:

— Hogy képzei a polgármester ur, hogy a város gazdátársadalmanál egyszerűen felfüggeszti a városi adók behajtását? Hiszen a lakosság 85 százaléka gazda, ki fizet itt akkor adót? Miből fedezik a költségvetési tételeket?

A kétségkívül népszerű intézkedést a polgármester nem tudta megindokolni.

— Mint képviselő, a román vasutak összes vonalaira elsőosztályu szabadjegy-tulajdonosa. Ennek ellenére Kolozsvár, Arad, Nagyvárad, Bukarest és más utjaira a vasúti költségeit készpénzben felszámítja a városnak. És tovább: Hogyan köthet megállapodásokat a tanács és polgármestere, hogy egyesek városi tartozásait fában, szénában és más természetbeni dolgokban fizessék le? Az adót pénzben szokták törleszteni s a befolyt pénzeket fordítják a szükséges ki-

adások fedezésére.

— Hogyan vette fel a fizetést, ha jogerős bírói végzés alapján le volt foglalva?

— Törvénytelennek tartottam az eljárást! — hangzott a felelet.

— Akkor a bíróságnál kellett volna orvoslást szereznie, — volt a válasz.

Végül a tanács működését bírálta s határozott hangon leszegezte:

— Az ilyen tanács nem érdemel életet. Tehát Gyergyószentmiklós feje felett ismét megjelent az interimár réme, mely egyfolytában hét évig kísértett.

Liberális körök a „jóliskerültnek” hirtetett vezérfelügyelő vizsgálat nyomán dörmögnek a markukat. Már is az időközi bizottsági székekben érzik magukat.

Hogy az újabb és már láthatáron lévő párturalomnak ki issza meg a levét, ahhoz kétség sem fér. A város polgársága fizeti az árat.

Csendesednek a vizek Gyergyóban

Gyergyószentmiklós új szintet kapott. Máshol szürkésnek neveznek. Itt azonban szin, mert 5—6 év óta elkecseregett harcok dúltak. Eseménydus volt az élet. Az ember nem tudta olyan gyors időközben felkeresni, amikor új problémák, új veszedelmi lehetőségek ne foglalkoztatták volna a gyergyói polgárt.

Mostani látogatásunk alkalmával feltűnő csöndben fogadnak. Nem rebesgetnek készülő harcokról. Fásultan legyintenek. Hagyják az irányított mederben folyni a vizeket és várják a holnapot.

Nagy dolog ez Gyergyóban. Rég várt állapot. Most, e feltűnő csöndben tán lehiggadnak a kedélyek s meghozzák az annyira óhajtott békét.

Kiengesztelődnek az egymásra féltékenykedő lelkek s belátják, hogy a vá-

ros, az összmagyarság érdekeit csak az esetben szolgálhatják eredményesen, ha félretéve minden személyességet, elsősorban a közszempontokat és a kisebbségi magyar politikai időszabta követelményeit tartják szem előtt.

Tehát a forró gyergyói katlan kihűlőben van. Vajha ki is hűlne egészen, hogy helyét a tisztánlátó okosság és az azt követő céltudatos munka foglalja el. Seholy nagyobb szükség erre, mint Gyergyóban, ahol eddig minden ember egy-egy pártálláspontot akart képviselni s közben odajutottak, hogy tőlük teljesen távol álló emberek intézik közügyeiket.

Hisszük, hogy nem hiába kezdtek csendesedni a vizek. Ki is tisztulnak s legközelebb alkalmunk lesz látni a tisztulási folyamat régvárt eredményeit.

Nincs munkanélkülije Gyergyószentmiklósnak

Itt a tél. Minden városnak égető kérdése a munkanélküliség. Gyergyószentmiklós még a múlt télen is vezetett e téren. Lakosai számarányához viszonyítva, óriási kenyérnélküli tömeg tengődött falai között. Nem tudták segélyezni őket. Az is meglehet, hogy hivatalos részről nem törték magukat ezirányban eléggé. Így tüntetések, erélyeshangu és tragikus végű kenyérkövetelések zajlottak le.

Most aztán nem remélt formában változott a helyzet. Érdeklődésünkre mindenhol kijelentik: „Nincs munkanélküliség”. Mindenki dolgozhat, aki akar. Sőt

odáig jutottak, hogy a teljes gözzel dolgozó fűrészgárak és erdőkitermelő társaságok nagyszámu idegen munkástáborot foglalkoztatnak.

Nyomban a fentiek mellé fűzik, hogy a bérek rettenetesen nyomottak. Nagyon ritka az a munkás, aki 50 lejnél többet keres naponta, de ez is valami. Összeg, amiből máról-holnapra, míg a helyzet egészen jóra fordul, el lehet tengődni.

Tehát ebben az évben, haesak valami előre nem látott súlyos gazdasági esemény be nem következik, nem lesz munkanélküli tüntetés Gyergyóban.

TUDJA-E,

hogy Gyergyószentmiklóson a konverziós adósság 70 százaléka teljesítette a törvényben előírt kötelezettségét. Sajnálatos tényként szegedik le az érdeklő hitelezők, hogy a nagyobb tételek rendezése maradt el. Ennek dacára nagyobb összegek folytak be a hitelintézetekhez, mint amennyire számítottak. A közgazdasági életben meg is látszik. Nincs vásárlás. A kereskedelmi élet pang.

hogy Jódý Károly színtársulatának két hetes vendégszereplése reményen felüli erkölcsi és anyagi sikerrel zárult. Végre akadt egy színtársulat, mely pillanatnyi anyagi gondok hiányában távozott Gyergyóból. A támogatást meg is érdemelte. Igyekezett a lehető legjobbat és legtöbbet nyújtani.

hogy a városi tanács rövid pár hónap alatt a következő adományokat szavazta meg: Református egyházközségnek telek, görög keleti templom befejezéséhez 3000 köbméter fa, görög katolikus egyházközségnek 500 köbméter fa, a róm. kat.

zárda épületének befejezésére 2000 köbméter és a róm. kat. egyházközségnek 3000 köbméter fa. Ezenkívül az országfejlesztő kölcsön céljaira megszavazott 250 ezer lejt.

hogy az elnyeléssel fenyegető város utak kijavítási költségeire rendkívüli vágterület engedélyezését kérte a város. A főutcát kockakövekkel akarják kirakni. Ideje is már, mert ma-holnap, repülőgépet kivéve, más járművel nem lehet közlekedni rajta.

hogy a református egyházközség Makay Domokos főgondnok és Kovács Pál lelkész fáradozatlan munkálkodása révén tető alá juttatta a sokat gáncsolt papilakot. A szép stílusban, kitűnő építészeti ízléssel épített házat tavasszal befejezik.

hogy a Kereskedőkör szépen rendbe jött. Az ujonnan választott vezetőség, Bajna Imre elnökkel az élén arra törekedett, hogy a város közönségének meg-

felelő kulturális és szórakozó otthont létesítsen. Az újra festett és a követelményeknek megfelelően átrendezett termek elvárják, hogy megfelelő támogatásban részesüljenek s ezzel biztosítsák a kör életképességét.

hogy néhány nappal ezelőtt ülésezett Gyergyószentmiklóson az első irodalmi törvényszék. Nagyszámu hallgatóság előtt, a vád és védelem csatája után, a helyi irodalmi szakértőkből alakult „esküdtársak”, Lion Feuchtwanger német emigráns író, „Zsidó háború” című munkája felett mondott ítéletet. Ítéletében a szerzőt felmentette a történelemhamisítás vádjától, míg a regény főhősét: Josefus Flaviust, árulásban bűnösnek találta.

hogy a szépen megindult fakeskedelemnek nagy és indokolt sérelmei vannak. A kontingentálási hivatal nem tartja szem előtt a gyergyói medence, sőt az egész Székelyföld termelési arányát. Minden indokot megragad, hogy minél csekélyebb exportmennységekben részesítse Magyarországot. Másik nagy és fontos sérelme, hogy a szigorú valutaellenőrzés miatt leküzdhetetlen nehézségei vannak. Illeik már egyszer észrevenni, hogy lépten-nyomon gátló és változó rendelkezésekkel, csak a kereskedelem hátrányát szolgálják. Ez pedig nem lehet érdek.

hogy néhány héttel ezelőtt Manoilescu tábornok, a cserkészek országos főparancsnoka meglátogatta a Gyilkostót. Elragadtatva nyilatkozott a felséges helyről. Az idegenforgalmi bizottságot biztosította, hogy a svájci táj propagandáját minden tőle telhető eszközzel elősegíti és illetékes köröknél is sürgetni fogja. Egyben a fő környéken állandó táborhelyet jelölt ki a cserkészek számára. Hangsúlyozta, hogy a jövő nyáron már állandó cserkész tábort küld a Gyilkostóhoz.

A szászrégeni magyar dalosversenyen második lett a gyergyói dalárda

Bálint Ákos karnagy vezetésével Gyergyószentmiklós dalárdája résztvett a szászrégeni országos dalosversenyen. Körültekintő gondossággal készült Gyergyó a magyar dal ünnepe. Az országos dalegylet vezetését művészi rézkarcra lepte meg. Az igazán szép munkát Karácsony János festőművész felesége készítette. Gyopáros hegyek között a Gyilkostavat ábrázolta a gyergyói dalosok ajánléka. Azt a felséges helyet, amely legközelebb áll a szívükhöz.

Nemcsak ajándékuk, hanem szereplésük is meglepetés volt a versenyen. Kétúró képzettségű karmesterük első díjat nyert. A dalosok pedig a magyar dal országos viszonylatában a második helyre kerültek.

A nagyszabású kisebbségi magyar ünnepnek más gyergyói vonatkozása is volt. Vákar József gyergyószentmiklósi örmény szertartású r. kat. esperes tartotta ünnepélyt kapcsolatos szentmise során a szentbeszédet.

A nagyszerű teljesítmény igazolja, hogy a város dal- és zenélete szép fejlődés előtt áll.

Nem látványosság, hanem szimbólum Oravicza két nevezetessége:

A százesztendőös kulturház és a vadonatúj vármegyeháza

A jóévezett magyar borkereskedő, aki nem a számban, hanem a minőségben látja a magyarság erejét — Miért maradt ki az uralkodó neve a régi kulturház vendégkönyvéből? — Ne az ui, hanem a régi épület irányítsa a közvéleményt! — ezt kívánja az oraviczai hagyomány

Oravicza, december 2.

Megszékhelyt lehetett belőle csinálni, de a várost nem. Kicsi mezővároska maradt, a melynek főutcáján méltóságos otthonosság mozognak az ökök és lófogatok. A helyes, egészséges székertől megtöltött utcát még a keskeny járdáról is beszorolnak az emberek az aprócska kereskedések ajtóba, hogy a „forgalmat” ne akadályozzák.

A megszékhelyi jelleg az ujonnan épített nagy vármegyeháza adja meg. Szép, nagy és modern épület. Harsányan rikoltoz ki a régi városházából, amely azért kedves és hangulatos, mert régi. A vármegyeháza pedig azért nem kedves és nem talál ide sehogy, mert fennhőz az új és egyedülálló épületben minden stílusossága mellett is stílusosan.

Szimbólumnak azonban jó, különösen akkor, ha szembeállítjuk a város másik legnagyobb épületével, „a régi Színházzal”. Új színház, ez csak azért a „rég”, mert valóban nagyon régi. Erdélyben nem volt még kőszínház, amikor ez épült s amikor az élő, „beszélő és mozgó” művészet, a színjátszás, hatni kezdett benne. Okmányok és régi színlapok tanúsodnak arról, hogy 1817-ben az oraviczai kőszínházban már rendszeresen játszottak a német színészek. Oravicza büszke erre s ahol teheti, büszkélkedik is vele. Büszke rá az oraviczai sváb, a román és a magyar és büszkélkedik vele a német, román és magyar látogató előtt. Ha pedig egyetlenegyszer elmulasztja büszkélkedni vele, úgy ott valami baj van, valami új, idegen és az oraviczaiak előtt érthetetlen valami. Ez azonban már az új vármegyeházához tartozik s azt magyarázza, hogy miért lehet szimbólum ez az új épület, szemben a régivel. A politika otthona a művészet és a kultúra otthonával.

AZ ORAVICZAI MAGYAROK

Ha a távolból hallasz róluk, vagy, olvasol róluk, azt hiszed, hogy sokan vannak s anyagiaklan gazdagok, hiszen képviseletet kaptak a városi tanácsban, véleményüket kikérlik meg a városi ügyekben is s általában jelentőségük van a közéletben. Egy kicsit bizony csodálatos ez, hiszen Oraviczát sohasem tartottuk úgy számon, hogy jelentősebb tételben laknának ott magyarok. Sváb város volt ez ősrégi idők óta kezdve s körülötte román parasztok tengere szőtt, most tehát legtovább román lehet.

Oravicza ma is sváb város, helyesebben román—sváb város s a 3—3 ezernyi román és sváb közé alig ezer magyar szorult. Ez az ezer azonban hallat magáról és sohasem rossz ügy az, amivel kapcsolatban beszélnek róla. A mennyiség és a minőség jellemző és tanulságos ellentét itt is olyan példát mutat, mint például Nagyszebenben. Kevesen vannak, de okos, fegyelmezett és higgadt „anyag”, amelyek tartalmatlan verekedésre nincsen ideje, mert szakadatlanul arra kell törekednie, hogy egyre jobb, műveltebb, okosabb és megértőbb legyen. Emberebb legyen a mai embernél.

Az oraviczai magyarság a minőségével s nem a számával, vagy anyagi és társadalmi előkelőségével vívta ki magának azt a helyet, amelyet ért. Elnökök és vezetőjük, aki minden munka és kezdeményezés mögött ott van, röviden és egyszerűen így fogalmaz:

— Mi, kérem, nem politikai harcot vívunk. Mi mindig csak annyit akarunk biztosítani, hogy éni és haladni tudjunk, főként lelkieken, a műveltségben. Munkánk kulturális és részben gazdasági. Sohasem politikai. Politikai téren ért sikereink maguktól jöttek, nem kergettük őket...

VOLT ÜGYESZ, MOST BORKERESKEDŐ...

Ez az ember, az oraviczai magyarság vezére és irányítója, szintén az újfajta magyar „hősköz” közé tartozik. A teljes neve dr. Szatmáry Lajos, most azonban csak Szatmáry Lajos, mert új mesterségében nincs szükség a dr.-ra. Ő nem beszélt róla, mások azonban tudják, hogy annak idején, nagyon régen „arnak” költött s az is lett belőle. Megszerezte a jogi doktorátust s már ügyészi kinevezése volt, amikor felfordult körülötte a világ. Nem habozott sokáig. Elterve a diplomáját s beállt inasnak egy borkereskedésbe. Kötölközött szabályosan az inaséveket s meglevő végzettségét nem arra fordította, hogy a régi látogatott tartsa, hanem arra, hogy egy kis borkereskedést akasszon magának Oraviczán. Miért éppen Oraviczán, hiszen nem bánási ember, Aranvosszékről származik? Talán azt hit-

te, hogy éppen Oraviczán van szükség a jogi doktorátussal rendelkező borkereskedőre. Azóta borkereskedő dr. Szatmáry Lajos Oraviczán. Sajátkezűleg méri ki a csizmatalpat és a korbácsszíjat. Ugy mozog kezében az éles görbe kés, amikor egy talpalásra valót kilyanyarit a bőrből, mint a valódi, hamisítatlan borkereskedő kezében. Románok, magyarok, svábok szorgalmasan látogatják a boltját.

A vásárlók javarésze aligha tudja, hogy az a boltos, aki kiszolgálja őket, éppen olyan „előkelő” ember, mint az ügyvéd urak, bíró urak, a polgármester ur, vagy éppen a prefektus ur. A városka ügyvédjei, a polgármester és a környékbeli lelkészek azonban tudják s nem is feledkeznek meg róla. A magyar borkereskedő egyenrangú velük a kis városka nagy és fényes kaszinójában, amely ugyancsak abban az öreg épületben van, mint a régi színház. Ez a kaszinó a barátságos és megértő érintkezés helye. Az alsós-partik sok igazság megmondására nyújtanak alkalmat s ezeknek az igazságoknak a megmondása hasznára válik úgy a magyarságnak, mint a polgármesternek, a prefektusnak, a román és sváb közvélemény irányítóinak.

És Szatmáry Lajos, a borkereskedő sem feledkezik meg arról, hogy a neve elé bármikor

joggal odairhatja a dr.-t. Nem feledkezik meg a kaszinóban sem és a közéletben sem. Gondot visel és irányítja a magyar egyház sorsát, kezében van a magyar iskolás gyermekek vasárnapi „jásztól délutánja”, a magyar társadalmi egyesületek haladása. És mindez a művelődés és a haladás kitámadhatatlan jegyében. Védi a magyar nyelvet, mert az kulturális örökségét tartja számon, hogy a keztyűgyárban előszeretettel alkalmaznak székely származású inasokat, mert az a tapasztalatuk, hogy ezek ügyesebbek, fogékonyabbak s az első év után már nemcsak dolgoznak, hanem tervezgetnek is. A legutóbbi királylátogatás alkalmával is egy székely fiú nyújtotta át az uralkodónak a gyár ajándékát, egy remekbe készült keztyűt.

A RÉGI SZÍNHÁZTÓL AZ ÚJ VÁRMEGYEHÁZIG

A régi színházban mozi van, de a színház rendelkezésére áll mindig a színtársulatoknak, bármilyen nyelven szólnak is azok. Rendelkezésükre áll a műkedvelőknek is, akár magyarok, akár svábok.

A régi színház épületében lévő kaszinó vezetősége most román ugyan, de a kaszinó rendelkezésére áll Oravicza minden nyelvű polgá-

rának. Hagyomány ez, amire az építő sváb polgárok ragaszkodnak a leginkább. Száz évvel ezelőtt „sváb volt a vezetőség”, de aztán magyar lett, mert magyar volt az államuralom. Most román, mert román az államuralom. A lényeg azonban sohasem a vezetőség. A lényeg az a szellem, amely a színháznál és a kaszinónál egyaránt érvényesül: ösdióktól fogva a lényeg az, hogy ezzel a kaszinóval és színházzal illik és kell dicsekedni minden oraviczai polgárnak, mindenki előtt. A kaszinó és színház „vendégkönyvében” osztrák hercegek, előkelő magyar urak és román kiválóság nevei találhatók, lelkes kísérő sorokkal.

Igy kívánják ezt az öreg épület hagyományait.

Egy név azonban hiányzik a vendégkönyvből. Egy olyan név, amelynek ott kellene lennie. A király meglátogatta Oraviczát, de nem látogatta meg a régi színházat és a kaszinót és nem írta nevét be a vendégkönyvbe. A ház gondnoka svábos kiejtéssel, de tiszta magyar nyelven panaszkodik:

— Nagy hiányosság ez. Nagy szégyen nekünk.

— Dehát hogyan történt? Oraviczának ezt a nevezetességét nem mutatták meg az uralkodónak?

— Nem mutatták meg. Elfelejtették. Vagy elhallgatták, hogy van...

— Dehát miért? Ki tette?

— A politika tette. Az, a politika... Öfel-sége biztosan beírta volna a nevet.

Keserű legyintéssel hangsúlyozta ki az utolsó mondatot s a legyintés irányja az új vármegyeháza felé mutatott. Ebből a régi épületről, amely a művészet, a kultúra és a megértés háza, az új épület felé, amely a politika lakóhelye. Aztán újra legyintett s ez a legyintés ezt jelentette: Pedig Oravicza csak addig fejlődik és halad előre, amíg az irányító szellem ebből a régi épületből árad s nem abból az újból.

Kacsó Sándor

SPORT

Labdarugás

SZIGORU BÜNTETÉSEKET RÓTT KI AZ ARADI BOTRÁNY ÜGYÉBEN

a nemzeti bajnokság intéző bizottsága. A Gloria—Juventus mérkőzésen történt botrány megkorlátozást a következő ítéleteket hozta:

1. A Gloria egyetlet, mert nem volt kellő rendfenntartó készség a pályán és a botrányért 1000 lej pénzbüntetéssel sújtotta. A Gloria-pályán mindaddig tilos mérkőzést tartani, amíg drótkerítéssel körül nem zárják a futballterületet.

2. Creju hadnagyot nyilvános megróvásban részesítik, mert mint néző játék közben a pályán megrugta a Juventus egyik játékosát.

3. Natarau örmestert egy évre kitiltják az összes aradi pályákról, mert megütötte Braun Juventus-játékost. Ugyanezért a cselekedetért értesítik a központi bíróbizottságot, hogy példás büntetésben részesítse Radulescu örmestert, aki futballbíró is.

4. A Gloria alelnökét Vulpet, a bíró bántalmazásért 2 hónapra felfüggesztik tisztségéből.

Ugyanakkor a bizottság az Universitate—Venus meccs mérkőzésen történt durva játék miatt Sferát, a Venus hátvédjét 15 napra eltiltotta a játéktól.

MIT JÁTSZANAK VASÁRNAP?

Nemzeti Bajnokság első osztálya: Kolozsvár: Ripensia—Universitatea. Bukarest: Venus—NAC. Temesvár: Kinzi—România. Arad: AMTE—CFR.

Nemzeti Bajnokság másodosztály: Temesvár: TMTE—Ilsa, Bacău: Franco Română—Stadiu Bacău.

Román Kupa: Brassó: ACFR—Soimii. Nagyszeben: Braşovia—HTV. Nagybanja: Phönix—Kolozsvári CFR. Gyulafehérvár: Unirea—Pis. CFR. Szatmár: Olympia CFR—Nagyvárad Törökves. Dicsőszentmárton: Sticla—Mureş. Medgyes: IAR—Vitrometan. Lugos: Vulturii Textilă—Jiul. Arad: TAC—AAC. A beszercei Keramika—Tricolor mérkőzés december 6-ára halasztódik.

ÁBEL AMERIKÁBAN

REGENY
Írta: TAMÁSI ARON

Felállt és sétálni kezdett a szobában. Végül megállt előttem, zsebre dugta a két kezét és azt mondta:

— Fífit is meg fogod mondani?

Nem akartam elhamarkodni a feleletet s így most én fogtam sétára a dolgot. Mihelyt nekiindultam a járkálásnak, Gáspár bácsi leült és úgy tett a várakozásban, mint én az előbb. Ez olyan kedvesen meghatót engemet, hogy nem tultoztam el az gazság szolgálatát sem, hanem megálltam előtte s ugyancsak zsebre dugott kézzel így szólottam:

— Fífit nem mondom meg.

— No, azt jól is teszed — válaszolta és meleg köszönet látszott a szemében.

— Azért nem mondom — folytattam, — mert úgy határoztam magamban, hogy a múlt legyen múlt. S még azt sem fogom megmondani, ami a szíriai emberrel kapcsolatosan történt. Vagyis más szóval és pontosan: mindazokról a dolgokról, amelyek ma délután négy óra előtt folytak le, azokról hallgatni fogok.

— Hát mi történt ma délután négy órakor? — kérdezte Gáspár bácsi.

— Az történt — válaszoltam —, hogy az ördögnek megadtam az utolsó döfést. Vagyis a Garmada ur bizonyítványát, amivel a hajón is kedvezéshez jutottam

s amivel ebben a Fenyő Bankházban is felvetttem magamot, leköptem és széjjel szaggattam.

— S azt te miért tetted?

— Azért, hogy csupán az én kicsi tudásomért, meztelen lelkemért és őszinte emberségemért becsüljenek mindenütt. Vagy ha sanyargatnak, akkor ezek miatt sanyargassanak!

A szavaim olyan meleg fénnel töltötték meg a Gáspár bácsi két szemét, hogy első jutalomnak szebbet és nagyobbbat nem is kívánhattam volna. Egyideig gyönyörködve nyugtatta rajtam a tekintetét, aztán felállt és átölelte a vállamat.

— Teljesen igazad van, Ábel — mondta. — Ebben a világban nincs más igaz öröm, mint a becsületesség és az igazság szeretete. De nehogy azt gondold, hogy csupán szavakok most neked. Követni foglak.

Azzal kivitt Teréz nénihez és ott előttem töredelmesen bevallott neki mindent. Fífit ugyanúgy, mint a nagy házikkal való mesterkedést, valamint a többi családi mulasztásait. Teréz néni bámuló szemekkel hallgatott, majd a végén könnyezni kezdett és azt mondta:

— Bocsáss meg, Gáspár, de idők folyamán a konyha-pénzből én is százhusz

dollárt dugtam el...

A bibánatnak és az igazi emberségnek így meg volt az első pénzbeli haszna is. De a lelki és a szívbéli haszon se maradt el, mert Gáspár bácsi egy levelet vett el a zsebéből, felém nyújtotta és azt mondta:

— Nesze, megérdemled az örömet.

A levél fel volt már bontva s így csakhamar odajutottam a betűkhöz. Talán minden egyébre gondolta volna, csak éppen arra a legnagyobb öröme nem, ami a levélben foglaltatott. Mert Garmada ur emlékezett meg rólam! Kedves barátjának szólított és tudatott arról, hogy a „Halott Ujság”-gal nagyon szép eredményt ért el, csupán a vallások miatt van baj, mert ő nem tesz különbséget a sokféle vallásu halottak között hanem egyformán tudósítja őket az élő világ dolgainról s emiatt a különböző felekezetek nagyon támadják. Továbbá és főképpen azzal a nagy örömhírről szólított, hogy az én Bolha kutyám ott járt az ő házában Kolozsváron s bizonyára engemet keresett, mert amikor nem találta meg, akkor ismét eltűnt!...

Ugy a szívemre hatott a Bolháról való híradás, hogy az olvasást félbe kellett hagynom, mert a szemem megtelt könnyel. Egyideig ilyen szemmel néztem magam elé, majd amikor letöröltem a könnyet, akkor újabb örömmel kellett látnom, hogy a levél végére Blanka is akasztott néhány szót s mégpedig a következő szavakat: „Ábel, emlékszel-e arra a sok jóra? Mert én most is emlékszem! Csókol az a régi Blanka...”

Primăria Municipiului Braşov
Nr. 29118/1934.
Serv. ad-tiv.

PÁLYÁZATI HIRDETÉMÉNY

A törvényes rendelkezések értelmében és a belügyminisztérium f. é. november hó 15-én 23660 sz. alatt kelt jóváhagyása alapján a városi polgármesteri hivatalnál (a taxahivatalnál) megüresedett 4 hivatalnoki állás (agenţi) betöltése céljából ezennel pályázat hirdettetik.

Az ezen állásokra pályázóknak béléggel ellátott kérvényeiket a városi polgármesteri hivatalban legkésőbb f. é. december hó 15-ig 13 óráig be kell nyújtaniok. A kérvényhez a következő mellékletek eredetiben, vagy hitelesített másolatokban csatolandók:

1. Születési bizonyítvány,
2. Állampolgársági bizonyítvány,
3. Iskolai bizonyítvány,
4. Hatósági orvosi bizonyítvány,
5. A katonai szolgálat teljesítéséről szóló bizonyítvány,
6. Erkölcsei bizonyítvány,
7. A nyelvismeretekre vonatkozó nyilatkozat,
8. A pályázó nyilatkozata arról, hogy módjában áll a városi szabályrendeletben előírt biztosítékot — egy évi fizetésnek (33.000 lej) megfelelő összegben — készpénzben, állami értékpapirokban, vagy jelzálogban letenni.

Minősítésképpen legalább 4 gimnáziumi osztálynak vagy ennek egyenértékű iskolának végzése követtetik. Kivételként a kereskedelmi és ipari esti iskola 4 osztályát végzetek is pályázhatnak, ha taxabeszédei gyakorlatukat bizonyítják.

A fent nevezett állások után járó fizetés havi 2750 lej bruttó s a törvényes mellékletek.

Braşov, la 28 Noemvrie 1934.
Comisia Interimară,
Preşedinte: Secretar general:
Dr. Stinghe m. p. Dr. Popovici m. p.

Primăria Municipiului Braşov
Nr. 30016/1934.
Serv. ad-tiv.

PÁLYÁZATI HIRDETÉMÉNY

A törvényes rendelkezések értelmében és a belügyminisztérium f. é. november hó 15-én 23660 sz. alatt kelt jóváhagyása alapján a városi erdészeti ügyosztálynál megüresedett erdőőri állás betöltése céljából ezennel pályázat hirdettetik.

Az ezen állásra pályázóknak béléggel ellátott kérvényeiket a városi polgármesteri hivatalban legkésőbb f. é. december hó 15-én 13 óráig be kell nyújtaniok. A kérvényhez a következő mellékletek eredetiben, vagy hitelesített másolatokban csatolandók:

1. Születési bizonyítvány,
2. Állampolgársági bizonyítvány,
3. Az iskolai és szakképzettségről szóló bizonyítványok,
4. Hatósági orvosi bizonyítvány,
5. A katonai szolgálat teljesítéséről szóló bizonyítvány,
6. Erkölcsei bizonyítvány,
7. A nyelvismeretekre vonatkozó nyilatkozat.

Minősítésképpen legalább 4 elemi iskola és egy erdőőri tanfolyam végzése követtetik. Az állás után járó fizetés havi 2900 lej bruttó és a törvényes mellékletek.

Braşov, la 28 Noemvrie 1934.
Comisia Interimară,
Preşedinte: Secretar general:
Dr. Stinghe m. p. Dr. Popovici m. p.

Elegáns télikabátok,
kosztümök szövet- és selgemuhanak
„MARGARET” SZALONBAN,
Brassó, Piaţa Libertăţii 10 I. emelet
(luther sörcsarnok felett). Szolid árak!

A uliottak mély fájdalommal tudatjuk, hogy a szeretett jó férj, apa, nagypapa és dédnagypapa

Ábrahám Dávid
kereskedő

életének 71-ik évében, rövid szenvedés után f. é. november hó 30-án jobbra szenderült.

Drága halottunk temetése december 2-án délután 3 órakor lesz a neolog izraelita temető halottas házából.

Brassó, 1934 december 1.

A gyászoló család.

Nedoma

ezuttal már karácsony hónapjában a kiállítás különleges kedvezményét nyújtja, erősen leszállított árak mellett. Különösen előnyös ajánlatok:

Gyapjuszövetek ruháknak 100 széles minden színben 100, 120, 150 lej

Gyapjuszövetek 130 széles 150 „

Kabátszövetek 280 lejtől

Voile de laine jobb háziruháknak és reggeli pongyolának 95, 75 lej

Nyomott bársony, háziruhának és reggeli pongyolának 65 lej

Vászon, sportingnek 20 „

Vászon, hálóingnek 20 „

Pamutszövetek ruháknak 20, 55 „

Fehérneműgyártás saját műhelyében, karácsony hónapjában rendkívül olcsó árak mellett és kifogástalan kivitelben.

Ráncos, szeplős, mitesszerez, pattanásos arcok teljes kezelése új módszerrel — Kellmetlen hajszálak, szemölcsök végleges kiirtása villannyal. — Forduljon bizalommal intézetemhez

„Margó” kozmetika

Brassó, Buzasor 7. II. emelet

Veszek régi aranyat és ezüstöt, fizetem a legmagasabb árakat, becserélem új áru ellenében

ZIEGLER

Brassó, Kapu-utca 28.

Órás — arany — optikai műhely.

Magyar orvos irodalmi ajándéka

Érdekes, eddig még fel nem dolgozott tárgy
Kiváló szerző

Ösztön, kultúra, illúziók
AZ EMBER HARCA
a civilizáció rabságában

Irta: Dr. Gartner Pál

A tartalomjegyzékből: Életöztönzavarok társadalmi és lelki okai. — Lelki eredetű szervi működési zavarok. — Élettani erők és a társadalom összefüggései a lélekben. — Lelki betegségek társadalmi eredete. — A nő és a homoszexualitás. — A nemi élet zavarai. — Új embertípus. — A nemek örök harca. — Kevesen értenek a szerelemhez. — Az önzés és reflexe. — A fiú és a lány egymástól eltérő nemi fejlődése. — Az apajog kultusza. — A kultúrember babonái. — A nő élettani hátrányai. — A nő nemiségének fokozati és minőségi különbségei. — Nőmozgalmak. — A nemi elnyomás. — Nemi aktus és veszteségérzés. — A kultúrember illúziói. — A kultúra kompromisszumokat követel. — Primitív néphit és fogamzás. — Kriminális, szadizmus és epilepszia. — Az érvényesülés lélektana. — Agresszió és társadalmiság. — Siker. — Az érvényesülés nyers céljai. — A szociálisan boldoguló lelke. — Akarat-akaratnélküliség. — Társadalom és érvényesülés. — A pszichonanalízis és az egyén felszabaddítása. — Az alkotás és az elmebeteg művész. — Az alkotás motorja a fantáziavilág. — Spiritizmus és tulvilági élet. — Epilepszia és nemiség. — A nemek harcának kiegyenlítése, stb. stb. stb.

144 oldalon, igen izléses és szép kiállításban, Ár csak 54 lej.

Megvásárolható a Brassói Lapok könyvosztályában, Brassó, Kapu-utca 56—58., udvarban.

APRÓHIRDETÉSEK

Egy szö 4 lei, vastag betűkből 8 lei. Legkisebb hirdetés 10 szö. Állástkeresőknek, vagy ugyanazon szövegű hirdetés rendszeres feladásánál 25% engedmény. A hirdetési díjak előre fizetendők. Támpéldányt nem adunk

Vétel-e adás

Organikus és chirurgikus gümőkór (tuberculosis) gyógykezelésére szolgáló tuberkulosis elleni szer, az Umkalabo (Stevens Cure) kapható Brassó gyógyszerüzletében. 16400

Teljes vasúti berendezése és különféle vasúti olcsón eladó. Megtekintés a helyszínen: Rösler Károly vasúti Székegyudvarhely, vagy fővebbet Fröhlich Károly és Tsa vasúti üzletben Brassó, str. Lungă (Hosszu-u.) 30. 16381

Keresek megvételre 200 HF. félstabil gőzgépet, használt, de jó, üzembépes állapotban. Ajánlatok Kiczko Árpád Cluj, str. Avram Jancu 1. külden. dök. 16436

1 drb. 10/20 International- traktor, 1 drb. 15/30 International- traktor, 1 drb. 20/30 Wallis- traktor, 1 drb. 17/27 Case- traktor mind ekével felszerelve, új állapotban, olcsón eladók. Engel-bank, Brassó, Weiss Mihály-u. 29. 16437

Allást keres

Jó családból való középkorú, zvegy gazdasszonyi állást keres magányos úrnál. Ajánlatokat „Szorgalmas” jellegre a brassói kiadóhivatalba. 16363

Konzumcikkek képviselőt elvállalja saját számlára is Kertész Emil, Temesvár, str. Bratianu 37. 16424

Allást nyer

Keresek egy jobb fiut tanulónak vegyes üzletembe. Károni Dénes Fágaraş. 16341

A Buzasor I. számú házban azonnalra kiadó több két meg háromszobás

modern lakás,

melyek uri- vagy nőiszakos vagy hasonló ipari célokra is nagyon alkalmasak. — Közeli felvilágosítások kaphatók

DRESSNANDT

ügynökségi irodájában, Brassó, Károly király-u. 52.

Bukarest

Galiérok, keményíngel, férfi- és nőruhákat szépen szakszerűen mos, fest, tisztít a brassói „Kristály” gőzmosoda bukaresti fiókja: Strada Re-galá 6. 271-b

Elegánsan berendezett fodrászüzlet, forgalmas negyedben, előnyös fizetési feltételekkel átadó, esetleg lakással együtt bérbeadó. Értekezni háztulajdonosnál, Bukarest, Calea Rahovei 220. 21239-b

Sok évi gyakorlattal bíró, perfekti szabász állást keres. Bővebb felvilágosítást, Alsó, Bukarest, str. Epureanu 26. 21244-b

A HAZICUKRASZAI KEZELŐKÖNYVE. Kérleké kitűnő munkája alapján a leggyorsabb és a legkülönlegesebb tesztákat mindenki házáig készítheti. A legjobb cukrászda otthon negyedannyi költséggel. Ár a féléves kötetben 40 lej. Brassó, Kapu-utca 56—58., az udvarban.

Az impotenciáról

Irta: Dr. DÉCSI IMRE kórházi főorvos

Ár 48 lej. — Kapható a BRASSOI LAPOK könyvosztályában.

FOTO+SPORT KRAFFT+HELM

Minden a téli sport részére!

Külföldi márka-si:

„Hagen”-si, Osló

„Hammer”-si, Bad Morgenheim

„Hotbauer”-si, Murnau

„Sunde”-si, Drezda

Belföldi si, különböző gyártmányok.

A legjobb bevált „Sunde”-sibotok, gazdag választékban, minden árváltozatban

„Komperdel”-sibotok, legmagasabb igényeknek.

Hockey korcsolya „Polár”-védjegy, modell C. C. M.

„ütők „Hammer” „ „ „

Si binding

Si-cipő. „A legjobb java”.

Si-kesztyű.

Si-zokni.

Si sapka

Rodli.

„Wendland” minden idők kalapja, nők és férfiak részére „Skighiss”, tartós kemény massa, valamint minden ismert sivasz

Sportruhák.

Az ifjúság részére: „Hammer” hócsuszó.

„Polár” csuszócipő (uidonság),

minden a legjobb minőségben, mérsékelt árak mellett.

Kérjük, tekintse meg kirakatunkat (a „Central” bejáratban is) és dusan tetszerelt raktárunkat, minden vételkötelezettség nélkül

Foto & Sport | Krafft & Helm

Brassó, Mihály vajda-utca (volt Kolostor-utca) 1. szám.

Le a kalappal! — Ez teljesítmény!

Ingelen Októder Super, a bécsi rádióipar mesterműalkotása. Belmont Super, az amerikai rádiótechnika csodája. Szavatolt nappali és tengerentúli gyarmati) vétel — abszolút szelektív — erőteljes, nemes hang, a legkényesebb igényt is kielégíti.

Kedvező fizetés feltételek!

Rádió „NOVY” Brassó, Rózsater 19.

Felölsszerkesztő: Kocsis Béla

Kiadó, lap- és nyomdatulajdonos: Lap- és könyvkiadó R.-T. Braşov.